

Lyserød er en pigefarve

- Et opgør med kønsroller i folkeskolen

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077

Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Vejledt af Charlotte Christiansen

Anslag: 87.402

UC SYD

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
<i>Problemformulering</i>	<i>4</i>
<i>Undersøgelsesspørgsmål</i>	<i>4</i>
Metode	4
<i>Socialkonstruktivisme.....</i>	<i>4</i>
<i>Diskursanalyse.....</i>	<i>5</i>
Empiri.....	5
<i>SoMe</i>	<i>5</i>
<i>Kønsark.....</i>	<i>6</i>
<i>Buzzer-leg</i>	<i>7</i>
Begrebsafklaring	7
<i>Køn og kønsroller</i>	<i>7</i>
<i>Den binære kønsforståelse</i>	<i>8</i>
<i>#MeToo-bevægelsen</i>	<i>8</i>
<i>Ligestilling</i>	<i>8</i>
Teori	8
<i>Kønsforståelser</i>	<i>8</i>
<i>Den biologiske tilgang - kønnet som biologisk fænomen</i>	<i>9</i>
<i>Den socialisationsteoretiske tilgang - skabelsen af køn gennem sprog.....</i>	<i>9</i>
<i>Kønnet som performance</i>	<i>10</i>
<i>Skabelsen af køn gennem performativitet</i>	<i>10</i>
<i>Boying, girling og den perlokutionære effekt</i>	<i>11</i>
<i>Magt og samfundets diskurser</i>	<i>11</i>
<i>Ligestilling i et nordisk folkeskoleperspektiv.....</i>	<i>11</i>
<i>Kommunikationskritik.....</i>	<i>12</i>
<i>Kategorial dannelse.....</i>	<i>13</i>
State of the art.....	14
Analyse.....	15
<i>Analyse af Lindes og Bojes udtalelser</i>	<i>15</i>
<i>Sofie Linde</i>	<i>15</i>
<i>Lars Boje Mathiesen.....</i>	<i>18</i>
<i>Den diskursive magtkamp mellem Sofie Linde og Lars Boje</i>	<i>20</i>
<i>Pigerne</i>	<i>22</i>

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

<i>Drengene</i>	23
<i>Sammenligninger og forskelle</i>	24
<i>Elevernes udtalelser om piger</i>	24
<i>Elevernes udtalelser om drenge</i>	25
<i>Buzzer-leg</i>	25
<i>Kønsforståelser i 5. klasse</i>	28
<i>5. classes kønsforståelser i henhold til Linde og Boje</i>	29
Dannelse og udvikling af kønsforståelser i danskundervisningen	32
<i>Ligestilling i et nordisk perspektiv</i>	32
<i>Hvorfor er det relevant at undervise i køn?</i>	32
<i>Sproget som værktøj i undervisning af køn</i>	33
<i>Formålet med undervisningen af køn og læreren som facilitator</i>	33
<i>Diskursanalyse som redskab til arbejdet med køn</i>	33
<i>Danskundervisning i et normkritisk perspektiv</i>	34
Konklusion	36
Litteraturliste	37
Bilag	40
<i>Bilag 1 - Kønsark</i>	40
<i>Bilag 2 – Elevernes individuelle udtalelser fra 'kønsarket'</i>	40
<i>Bilag 3 - Buzzerleg</i>	43

Indledning

I Folkeskolens formålsparagraf §1 stk. 3 står der, at folkeskolen har til formål at forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre, og at skolens virke derfor skal være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati (Undervisningsministeriet, 2021). I store træk betyder dette, at folkeskolen har til formål at formidle *almen dannelse* (Graf, 2018, s. 59) gennem forskellige fag og gennem viden, men hvordan fremmer man elevers udvikling af deres forståelser af køn og udfordrer dem til at stille sig kritiske overfor de stereotype kønsroller, som dikteres i samfundet? Hvordan bryder man med forældede normer og fremmer elevernes udvikling til at være anerkendende (Bogisch & Kornholt, 2018, s. 122) og solidariske (Graf, 2018, s. 58) individer, og burde dette i realiteten ikke være en indlysende del af dannelsesperspektivet i folkeskolens formål?

Børn påvirkes i høj grad af de kønsforståelser og -roller, de bliver mødt af i samfundet. Men kan det virkelig passe, at vi i 2022 ikke er kommet længere, end at folkeskolen reproducerer kønsstereotyper og maler et fastlåst billede af det at være 'dreng' eller 'pige'? Drengene er vilde, spiller fodbold og elsker Counter Strike. Piger går til ridning, lytter til popmusik og sladrer. Samfundets syn på køn og italesættelsen af forhåndsbestemte forestillinger heraf, gør det svært for børn at bryde fri fra samfundets normer og deltage i aktiviteter, der ikke nødvendigvis 'tilhører' det køn, de blev tildelt ved fødslen. "Se, det er en *pige*", bliver der sagt, og straks bliver hun iklædt lyserøde nuancer, værelset bliver pyntet med blonder og glimmer, og når hun er gammel nok, så kan hun vælge mellem, om hun vil gå til gymnastik eller ridning.

Vi vil undersøge, hvordan man kan arbejde med emnet '*køn*' i danskundervisningen i den almene folkeskole, med det formål at fremme elevernes alsidige dannelse (Graf, 2018, s. 63) og forståelse for køn. Dette vil vi gøre ved at undersøge nogle af de diskurser om køn og kønsstereotyper, vi bliver mødt af på sociale medier og i samfundsbilledet. Vi stiller os ydermere nysgerrige på, hvilken positionering (Løw og Skibsted, 2019, s. 101), elever på mellemtrinnet har, når det kommer til køn og kønsstereotyper. Hvordan forholder de sig til de kønnede normer (Brønsted & Canger, 2016, s. 13), og er det overhovedet noget, de tænker over? Hvad mener eleverne i den almene folkeskole er en 'rigtig pige' eller en 'rigtig dreng', og i hvilken grad er de påvirket af samfundets forventninger til den kønnede adfærd (Brønsted & Canger, 2016, s. 71)? Ovenstående overvejelser har ledt os til følgende problemformulering:

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

Problemformulering

Hvordan kan vi, gennem arbejdet med sociale medier i danskundervisningen, være med til at danne eleverne og udvikle deres forståelse af køn ved at give dem kendskab til forskellige kønsforståelser?

Undersøgelsesspørgsmål

- Hvilke diskurser om køn er der på de sociale medier, og hvordan afspejles det i elevernes kønsforståelse?
- Hvordan kan vi, ved at inddrage sociale medier i undervisningen, være med til at udvikle elevers forståelse af køn og fremme deres alsidige udvikling?

Metode

I det følgende afsnit redegør vi for det videnskabsteoretiske ståsted, vi synes passer til ovenstående problemformulering. Ydermere vil vi komme med en beskrivelse og en vurdering af den valgte undersøgelsesmetode, og herefter vil vi præcisere de didaktiske overvejelser for undervisningsforløbet.

Socialkonstruktivisme

I arbejdet med socialkonstruktivisme betegnes den viden, der er i verden, som en *konstruktion*. Denne konstruktion er dannet gennem de sociale erfaringer, forståelser og iagttagelser, som er blevet samlet i kategorier og begreber. Dermed vil enhver objektiv sandhed være et billede på en social konstruktion, og således vil alle undersøgelser og fakta stå i baggrunden af denne (Mottelson & Muschinsky, 2020, s. 62). Gennem denne tilgang vil vi analysere elevernes forskellige konstruktioner af køn, med øje for, at enhver elevs sandhed er socialt konstrueret. Disse sociale konstruktioner af køn, som eleverne laver, vil blive sammenholdt med to af de konstruktioner af køn, som bliver præsenteret på de sociale medier.

Vi tager udgangspunkt i den kvalitative dataindsamlingsmetode, da det materiale, vi bruger i vores opgave, er analyseret ved hjælp af en analysemodel, som tager udgangspunkt i forskellige kategoriseringer. Opgaven indeholder en kritisk diskursanalyse (Jørgensen & Phillips, 2013, s. 76) af Sofie Lindes tale til Zulu Comedy Galla i 2020, som vi desuden har vurderet er den diskursive begivenhed (Jørgensen & Phillips, 2013, s. 79), som me too- og ligestillingsdebatten udspringer fra, samt hendes udtalelser om henholdsvis *piger/kvinder* og *drenge/mænd* på det sociale medie,

Instagram. Ydermere vil vi analysere de ytringer, vi finder på de sociale medier fra Lars Boje Mathiesen, som er folketingsmedlem og politiker for Nye Borgerlige. Her fokuserer vi udelukkende på hans Facebook-side, hvor vi lokaliserer hans diskurser om førnævnte nodalpunkter, *kvinder* og *mænd*. Efterfølgende vil vi sammenholde og analysere deres diskurser i henhold til hinanden. Vores analyse vil tage udgangspunkt i Faircloughs kritiske diskursanalyse (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 308).

Diskursanalyse

Vores diskursanalyse (Petersen, Hassing & Henriksen, 2018, s. 75) har til formål at give en konkret lingvistisk tekstanalyse (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 308) af sprogbruget i den sociale interaktion, Sofie Linde og Lars Boje er afsendere af på de sociale medier. Derudover vil vi foretage en lingvistisk analyse af elevernes sprogbrug, samt af deres sociale interaktioner. Vi vil gennem diskursanalysen have et forskningsfokus på de diskursive praksisser, som danner elevernes, og vores, verdensbillede i forhold til kønsforståelser, samt kigge på de sociale relationer og dermed også magtforholdet mellem diskurserne (Jørgensen og Phillips, 2013, s. 75).

Empiri

I dette afsnit vil vi beskrive og begrunde den empiri, vi har indsamlet, og som vores opgave tager udgangspunkt i. Vores empiri er valgt på baggrund af den diskursive begivenhed (Jørgensen og Phillips, 2013, s. 79), som Sofie Linde igangsatte til Zulu Comedy Galla 2020. Her blev debatten om ligestilling for alvor startet, og dermed udspringer vores aktørers diskurser om undersøgelsesområderne '*kvinder*' og '*mænd*' heraf. Disse undersøgelsesområder har vi valgt, fordi de afspejler temaet i den diskursive begivenhed, som tager udgangspunkt i kønsroller og ligestilling; altså det samfundsmæssige misforhold mellem kønnene.

SoMe

For at kunne danne os et billede af, hvilke forståelser, de sociale medier har om køn, og hvilke diskurser, der dermed er repræsenteret, har vi valgt at analysere henholdsvis Sofie Lindes Instagram-profil og Lars Boje Mathiesens Facebook-side. Dette er gjort med henblik på at kunne indfange de diskurser, disse to mediepersonligheder repræsenterer, og senere hen undersøge, hvordan disse diskurser kommer til udtryk i elevernes forståelser af køn. Vores empiri er altså Sofie Lindes og Lars Boje Mathiesens SoMe-profiler, hvor vi har afgrænset undersøgelsesområdet til at være rettet mod

kvinder og mænd. Der er derfor en masse materiale, som er blevet fravalgt med henblik på at undersøge de stereotype kønsroller, vi møder i samfundsbilledet. Vi har derfor været nødt til at spore os ind på ét område, for at kunne lave en dybdegående undersøgelse. Disse overvejelser kan sidestilles med de overvejelser, man gør sig i en dokumentanalyse (Mottelson & Muschinsky, 2020, s. 137). I en dokumentundersøgelse tager man stilling til, hvilke konsekvenser, de fravalg, der bliver taget, har for opgaven. I vores opgave, hvor mænd og kvinder er vores undersøgelsesområde, er vi bevidste om, at vi udelader en masse information om andet indhold på deres SoMe-profiler. Vi har valgt at benytte os af Sofie Lindes Instagram-profil og Lars Bojes Facebook-profil, da det er her, de hver især er mest aktive og altså derfor også her, vi finder flest relevante ytringer i forhold til emnet. Vi har ligeledes valgt at fokusere på Sofie Lindes tale ved Zulu Comedy Galla 2020, som også er repræsenteret på sociale medier, da hun her tager aktivt del i debatten om me too og ligestilling; og da det også er her, den diskursive kamp mellem aktørerne indtræder.

Kønsark

For at kunne undersøge elevernes kønsforståelse af vores nodalpunkter (Petersen, Hassing & Henriksen, 2018, s. 76) *kvinder og mænd*, har det været nødvendigt at inddrage den enkelte elevs holdninger, uden at lade eleverne påvirke hinanden. For at undgå denne udefrakommende påvirkning af elevernes kønsforståelser, har vi valgt at eleverne individuelt skulle besvare det, vi har valgt at kalde et 'kønsark' (bilag 1). Denne form for empiriindsamling kan sammenlignes med en spørgeskemaundersøgelse (Mottelson & Muschinsky, 2020, s. 136), idet eleverne individuelt skal tage stilling til egen holdning om et bestemt emne. Dog adskiller det sig ved, at eleverne selv skal skrive alle de udsagn, om henholdsvis *kvinder og mænd*, de forbinder med det enkelte køn. Denne form for dataindsamling giver et bredt perspektiv på elevernes samlede holdninger til nodalpunkterne, men den er ikke nært så uddybende som vores lydoptagelser af 'buzzer-legen' (bilag 3).

Undersøgelsen foregik ved, at eleverne hver fik udleveret et stykke papir med et drenge- og pigeikon, hvortil de hver især skulle skrive, hvad de forbinder med de to køn, *piger og drenge* (bilag 1). Eleverne havde allerede forforståelser om køn, idet de havde arbejdet med det i løbet af et forløb i danskundervisningen, hvor der blev arbejdet med *køn og kønsforståelse* som tema.

Ud fra ovennævnte 'kønsark' har vi udarbejdet individuelle ækvivalenskæder (Petersen, Hassing & Henriksen, 2018, s. 77) for elevernes udsagn om henholdsvis *kvinder og mænd*. Disse ækvivalenskæder har vi sammenfattet i vores analyse, for at kunne undersøge elevernes udtalelser som en helhed.

Buzzer-leg

For yderligere at kunne belyse elevernes syn på køn, har vi foretaget en empirisk undersøgelse med fokus på køn og kønsroller ud fra vores nodalpunkter *kvinder* og *mænd*. I denne undersøgelse har vi fortalt eleverne, at de ville få fortalt en historie, hvor hovedpersonen nævnes uden personlige pronominer; altså en historie, hvor kønnet er uidentificerbart. I historien blev hovedpersonens handlinger og udseende skiftevis beskrevet som stereotypt 'feminine' og 'maskuline' (bilag 3). Historien har til formål at sætte elevernes forforståelser i spil og udfordre dem i deres kønsforståelser. Derudover bruges legen til at få eleverne til at tage stilling til de stereotype kønsroller, og italesætte dem, så vi kan bruge deres forståelser af køn til at undersøge vores problemstilling.

Eleverne blev hver tildelt en usynlig 'buzzer-knap'; altså en ikkeeksisterende knap, vi legede eksisterede, som eleverne kunne trykke på, når de ønskede at ytre egen forståelse om hovedpersonen og dens kønsrolle eller køn. Når de trykkede på knappen, skulle de sige en buzzer-lyd, og vi valgte så eleverne én efter én, for at høre deres holdning om, hvilket køn hovedpersonen havde, og deres begrundelse for valget heraf. Denne undersøgelse kan sidestilles med et interview (Mottelson & Muschinsky, 2020, s. 138), da vi hører alle elevernes holdninger og indgår i personlig kontakt med informanterne. Ovenstående empiri adskiller sig fra et interview, da der ikke stilles konkrete spørgsmål til informanterne.

Den ovenstående undersøgelse blev lydoptaget og er efterfølgende blevet transskriberet (bilag 3). Det er her vigtigt at pointere, at det ikke er muligt at indfange alle nuancer i en transskribering af en lydoptagelse, da der kun er én modalitet repræsenteret. Dermed kan det være svært eller umuligt at indfange ironi, mimik, gestik og blikretning (Engsig, 2017, s. 197).

Begrebsafklaring

I dette afsnit vil vi beskrive og forklare nogle af de begreber, der løbende bliver brugt gennem opgaven med henblik på at besvare vores problemformulering.

Køn og kønsroller

Begrebet køn er i dag meget komplekst, og der er mange holdninger til, hvad køn er, og hvordan de skal opfattes (Brønsted & Canger, 2016, s. 13). I denne opgave præsenterer vi flere måder at forstå køn på, og vi har derfor valgt ikke at definere køn, men i stedet valgt at definere kønsroller. Kønsroller defineres ifølge Den Danske Ordbog som: "*En stereotyp forestilling om den adfærd som er typisk for*

kvinder eller mænd i et givet samfund og derfor regnes for acceptabel” (Kønsroller, u. å.). Denne definition vil være vores udgangspunkt for forståelsen af begrebet ‘kønsroller’.

Den binære kønsforståelse

Har man en binær kønsforståelse, så er man af den overbevisning, at der findes to uafhængige og modsatte køn. Der findes mand og kvinde; maskulint og feminint. En person kan kun være det ene eller det andet, og der er ingen gråzoner mellem disse - og man kan altså, ifølge denne kønsforståelse, hverken være begge, et sted imellem eller ingen af delene (lgbt.dk, 2021).

#MeToo-bevægelsen

Denne bevægelse startede som et hashtag på sociale medier i 2017, hvor dets primære funktion var at sætte fokus på, hvor mange kvinder, der har oplevet at blive chikaneret eller krænket på baggrund af deres køn. Professor i arbejdsmarkedsforskning Anette Borchorst siger: “*For mig at se er MeToo-bevægelsen det største og mest afgørende, der er sket for ligestillingskampen siden den nye kvindebevægelse i 1970’erne*” (Sonne, 2021, s. 1). Bevægelsen har desuden sat øget fokus på retten til egen krop og retten til at sige fra, idet kvinder verden over har benyttet hashtagget ‘#metoo’ til at kaste lys på deres oplevelser med overgreb og chikane (Sonne, 2021, s. 1).

Ligestilling

Begrebet ‘ligestilling’ handler om, at samfundets grupper stilles lige i forhold til uddannelse, løn og politisk indflydelse (Storr-Hansen et al., 2017, s. 113). I vores opgave benytter vi begrebet i den forståelse, at disse grupper er *kvinder og mænd*, og at ligestillingsbegrebet er en flydende betegnelse; forstået på den måde, at den enkelte beskuer afgør, hvad ligestilling er for dem (Petersen, Hassing & Henriksen, 2018, s. 76).

Teori

I følgende afsnit præsenterer og redegør vi for den teori, som danner baggrund for vores diskursanalyse, udviklingsperspektiv og diskussion.

Kønsforståelser

I det følgende afsnit vil vi redegøre for tre forskellige teoretiske tilgange til forståelsen af køn. Her er der tale om henholdsvis den *biologiske* tilgang, den *socialisationsteoretiske* tilgang og den

konstruktionsistiske tilgang. Disse forståelser af køn vil danne baggrund for vores diskursanalyse. De tre teoretiske tilgange til kønsforståelse skal dog ses som et redskab, for at kunne spore individets kønsforståelse i en bestemt retning, da de oftest ikke fremstår i den rene form, som er beskrevet herunder.

Den biologiske tilgang - kønnet som biologisk fænomen

I den biologiske kønsforståelse forstås køn som et biologisk fænomen. Kønnet bliver dermed defineret af det fysiske. Her kan der være tale om hormoner, kromosomer, anatomi, genitalier og fysisk styrke. Den biologiske tilgang til køn er skabt på baggrund af den essentialistiske tilgang til køn. I *essentialismen* antages det, at vi som mennesker har en essens. Dette betyder i kønsforskningen, at kønnet hos individet bliver bestemt ud fra, hvordan barnet fysisk ser ud fra fødslen. Her er det derfor kroppen og biologien, der er afgørende for, hvilket køn barnet får. Ud fra denne tilgang deler man altså den naturvidenskabelige opfattelse af mennesket, hvor den fysiske krop, som individet er født med, danner baggrund for at forklare en eventuelt 'kønnet' adfærd (Brønsted & Canger, 2016, s. 39).

Den socialisationsteoretiske tilgang - skabelsen af køn gennem sprog

Den socialisationsteoretiske tilgang tager udgangspunkt i, at mennesket influeres af de omgivende samfundsmæssige strukturer i kønsdannelsen. Dermed bliver individets opfattelse af eget og andres køn præget af de udefrakommende normer og værdier, som opstår i de forskellige arenaer, individet indgår i. Individets måde at forstå køn på, er dermed blevet til i socialiseringen med andre mennesker, og dermed har samfundslag og kulturel placering stor betydning for opfattelsen af den enkeltes køn. Kort sagt er køn altså skabt gennem *socialisering* (Brønsted & Canger, 2016, s. 39). I denne tilgang til køn, er der en optagethed af magt. Her er der tale om, hvem der har adgang til fordelingen af magt i arbejdsmæssige- og uddannelsesmæssige situationer samt hvilke privilegier kønnene har adgang til. Derfor undersøges der, på dette område, hvorvidt kønnene har adgang til høje arbejds- og samfundsmæssige positioner og privilegier (Brønsted & Canger, 2016, s. 39).

Den konstruktionistiske tilgang - kønnets tilblivelse gennem interaktion

I den konstruktionistiske tilgang opfattes køn som socialt konstrueret. Kønnets betydning bliver dannet under social interaktion, hvor sproget assisterer forståelsen af køn. I konstruktionismen anskues køn gennem udvikling. Køn bliver til over tid, og udvikles gennem et liv. Kultur, historie og

fortællinger har, og har også haft, en betydning for kønnenes mulighed for udfoldelse. Fokus i denne tilgang er interaktion og hvordan kønnet praktiseres iblandt mennesker. Her kan der være tale om sproghandlinger og dermed hvordan kønnet italesættes i en given situation og arena. Kønnet er derfor ikke biologisk eller fysisk, men derimod en *tilblivelse*. Dermed vil man ikke i denne tilgang kunne give et køn et stigma eller en norm (Brønsted & Canger, 2016, s. 39).

Kønnet som performance

Indenfor kønsteori er en af de fremtrædende socialkonstruktivister Judith Butler. I dette afsnit vil vi redegøre for Butlers teori om performance af køn. Performance er, når kønnet ses som en handling frem for en kerne, som er iboende for individet. Her er der også tale om, at kønnet anskues ud fra de udtryksformer, som passer ind i den kulturskabte kønsforståelse, der er i samfundet. Kønnet bliver derfor genkendt som enten *kvinde* eller *mand*, ud fra hvordan individet præsenterer sig som menneske i samfundet. Derfor skal kønnet udføres, så det kan genkendes ud fra de retningslinjer og den historie, vores samfund har lagt op til. Herved skal der, ud fra Butlers teori, være en genkendelighed i et individs kropslige køn, seksuelle præferencer og kønsudtryk, for at individet bliver accepteret ind i det 'rette' køn. Således betragter denne teori et individ, som er født med en penis, som samfundsmæssigt er konnoteret maskulint, til at skulle agere efter den kulturelle diskurs for maskulinitet; altså ville dette individ skulle være fysisk stærkt og gå op i fodbold (Champion, 2019, s. 18).

Kønnet er derfor ikke afgjort biologisk, men efter gentagelser, altså *citeringer* i menneskets historie og samfund. Altså er kønnet blevet mere og mere *internaliseret* gennem historien, idet det i samfundet er blevet tilskrevet en bestemt opfattelse og væremåde. Igennem menneskets historie er kønnets muligheder og begrænsninger blevet tydeligere, idet de er blevet gentaget og dermed internaliseret. Der kan dermed argumenteres for, at kønnet er en performance, som er skabt gennem tiden, hvor individet performer det kulturelle kønsudtryk, som er blevet opdyrket i menneskets historie (Champion, 2019, s. 18).

Skabelsen af køn gennem performativitet

Ovenfor ses det, hvordan kønnet bliver beskrevet som en handling og dermed noget, man gør. Det er dog vigtigt at understrege, at kønnet har nogle retningslinjer for individets kønsperformance. Sproget bærer ifølge Judith Butler en stor betydning, når det kommer til kønsperformance. Her menes der, at vores virkelighedsopfattelse er båret af de sproglige begreber, vi har til rådighed, når vi skal udtrykke

denne virkelighed. Sproget er derfor meget betydningsbærende for vores opfattelse af virkeligheden, og sproget kan også være med til at skabe vores virkelighed. Butlers teori om performativitet bygger dermed på, at sproget har sin egen magt, og dermed, i denne kontekst, har handlekraften til at skabe køn (Champion, 2019, s. 19).

Boying, girling og den perlokutionære effekt

Butler taler i sin teori om boying og girling, som er en kønsopfattelse, der oftest foregår så snart, kønnet er identificeret hos et barn. Allerede inden fødslen opstår den perlokutionære effekt, idet forældrene går ud og køber lyserødt tøj til deres pige og blå tøj til deres dreng. Dette kan ses som en sneboldeffekt, som senere kommer til at påvirke henholdsvis drengen eller pigen ind i den kønnede performance, som er skabt i samfundet og gennem historien. Herved er kønnet ikke bare en performance i sig selv, men også en performativitet, som gennem den perlokutionære effekt ved boying eller girling bliver opdyrket gennem livet, og således dannes rammerne for kønnet (Champion, 2019, s. 21).

Magt og samfundets diskurser

Michel Foucault taler om magt som et begreb, der ikke udelukkende skal forstås negativt. Han mener, at magt kan være positivt i flere omfang; at den kan være produktiv, og at den fungerer som social regulering. Individet indgår i flere samfundsmæssige diskurser. Hvis de retningslinjer, som er gældende for disse diskurser, ikke bliver overholdt, vil individet blive mødt af irettesættelse af de sociale omgivelser og samfundet. Individet bliver dermed gennem tiden oplært i de samfundsmæssige diskurser. Magt er dermed til stede i denne situation, og ofte vil dette medføre modstand (Hermann, 2007, s. 37-39).

Ligestilling i et nordisk folkeskoleperspektiv

Køn nævnes ikke eksplicit, når man ser på lovgivningen inden for skole- og dagstilbudsområdet i Danmark. I Folkeskolens formålsparagraf benyttes i stedet ord som *'eleven'*, *'barnet'* og *'den unge'*, som en samlet betegnelse for mennesket som helhed (Undervisningsministeriet, 2019). Herved kan man altså forstå, at læreren bør arbejde ud fra et ligestilling- og et ligebehandlingsideal, som bør være en del af dennes overvejelser, når de planlægger undervisning. Kønsforsker Kenneth Reinicke stiller sig dog kritisk overfor denne tilgang ved at sige, at Danmark ser, hvad han kalder for en *naturaliseret ligestillingsdiskurs*. Ifølge Reinicke går man i Danmark ud fra, at alle er lige og har de samme

muligheder og rettigheder; og at dette kan medføre, at vi ikke medregner de bagvedliggende forskelle og vilkår som køn. Her er det centrale fokus, at vi 'alle er mennesker' (Brønsted & Canger, 2016, s. 29).

I Norge og Sverige arbejder man ud fra det, man kalder en binær tankegang, hvor man behandler mennesker ud fra det princip, at vi 'alle er forskellige'; og at der i denne forskel er både magtfulde interesser, modsætninger og muligheder *fordi* vi er forskellige (Brønsted & Canger, 2016, s. 29). I Norge og Sverige arbejder de ydermere ud fra princippet: "*Forskel mellem mennesker kan være årsag til undertrykkelse og diskrimination, og derfor kræves en særlig indsats mod dette*" (Brønsted & Canger, 2016, s. 29), og derfor er der altså øget fokus på, at pædagoger og lærere arbejder med ligestilling mellem kønnene. I Norge og Sverige har man ydermere tydelige retningslinjer, som forpligter læreren til at arbejde ud fra ligestillingsidealet, med fokus på at skabe frie mennesker, der er solidariske (Graf, 2018, s. 56) med svage og udsatte grupper. Dette tydelige fokus på ligestilling har gjort, at Danmark gennem mange år har hentet inspiration herfra, hvad angår både forskning i køn og pædagogiske metoder, der berører dette særlige fokus (Brønsted & Canger, 2016, s. 30).

Kommunikationskritik

Ifølge cand.mag. i filosofi Olav Hessedahl er den største udfordring, vi står overfor som generation at bruge de sociale medier offensivt. Han kalder de sociale medier for ekkokamre, hvor der ikke opstår uenigheder, og opfordrer dermed til at bruge de sociale medier som et konstruktivt middel til at influere fremtiden for samfundet. Han nævner, hvordan han ser de sociale medier som en vej til at opnå dannelse, hvis man formår at bruge det rigtigt (Asmussen, 2014, s. 121). Raffaele Brahe-Orlandi beskriver, hvordan han mener, at det er en lærers didaktiske opgave at udtænke undervisning, hvor eleverne kritisk analyserer sociale medier og herigennem opnår en forståelse af fremtidens samfund (Brahe-Orlandi, 2014, s. 119).

Muligheden for at facilitere meningsfulde, diskursive øvelser og læringsaktiviteter bliver anset som værende en væsentlig del af elevernes skolegang verden over. Disse aktiviteter har til formål at øge elevernes færdigheder indenfor kommunikation og refleksion. Derudover har disse diskursive øvelser også til formål at give eleverne en forståelse af disse diskurser, som kan findes på sociale og andre online medier (Blikstad-Balas, 2018, s. 1).

Der findes tre positioner, som du som lærer kan indtage i den konflikt, der opstår mellem medieverdenen og skoleverdenen; *Ignorer-positionen*, *Accept-positionen* og *diskuter-positionen*. *Ignorer-positionen* antager, at du som lærer adskiller mediernes verden med skoleverdenen. Dermed

bliver undervisningen præget heraf, og de sociale medier kommer ikke til at spille en betydningsfuld rolle for din undervisning. I kontrast til dette ses *accept-positionen*, hvor du som lærer må indrette dig efter medierne og deres præmisser. *Diskuter-positionen* undersøger i stedet mediernes betydning. Her bruger læreren, på lige fod med andre undervisningsmaterialer, også medier til at undervise i (Steffensen, 2004, s. 127).

På de sociale medier gøres der blandt andet brug af *deltagelseskulturen*, som er en kultur, hvor den der er plads til den enkeltes holdninger og engagement i samfund, kultur og udtryk. Her kan individet indgå i et fællesskab, hvor de føler at de kan bidrage med noget og blive værdsat for deres perspektiver. Her kan der, for den enkelte, opnås en følelse af at være en del af noget større; samfundet eller kulturen. Dette begreb anskuer dermed de sociale medier som værende i centrum, da det er her, interaktionen foregår (Asmussen, 2014, s. 121). Deltagelseskulturaspektet i de sociale medier vil være udgangspunktet for vores videre arbejde.

Kategorial dannelse

Wolfgang Klafki fremhæver, at de to dannelsesstilgange, *material* og *formal* dannelse, er to vidt forskellige tilgange til dannelsesperspektivet; men at disse tilgange ikke kan stå alene. Klafki har derfor konstrueret en kritisk og konstruktiv dannelsesteori; teorien om kategorial dannelse. Helt centralt mener Klafki altså, at viden er noget, der skabes i samspil mellem mennesker og i sociale sammenhænge (Graf, 2018, s. 65).

Klafki mener grundlæggende, at den almene dannelse kommer til udtryk i tre grundevner: *selvbestemmelse*, *medbestemmelse* og *solidaritet* (Graf, 2018, s. 56). Selvbestemmelse handler om evnen til at bruge sin fornuft og kunne forholde sig kritisk. Medbestemmelse siger noget om, at denne proces sker i samspil med andre. Dette perspektiv omhandler også arbejdet med frihed og lige vilkår i samfundet; hvilket også er årsagen til, at solidaritet er et centralt begreb i Klafkis dannelsesteori. Solidaritet er en indsats for samarbejdet med grupper, som nægtes eller er begrænset i deres selv- og medbestemmelse på grund af eksempelvis samfundsmæssige forhold og politiske begrænsninger. Selvbestemmelse og medbestemmelse er vigtige elementer, men sker det på bekostning af andre, så rammer man ikke dannelsesperspektivets formål (Graf 2018, s. 58). Klafkis definition af '*almen dannelse*' er, at der er en forudbestemt og fastgjort viden, som alle mennesker på lige vilkår er nødt til at tilegne sig; netop for, at vi som mennesker er ligeværdige. Ydermere mener Klafki, at '*alsidig dannelse*' er en essentiel del af dannelsen. Her handler det om evnen til at kunne agere med hjertet, og alsidig dannelse skal altså ses i et inkluderende perspektiv (Graf, 2018, s. 63).

State of the art

For at kunne se denne bacheloropgave i et bredere perspektiv, er det relevant at undersøge, hvordan denne opgave kan placeres indenfor det forskningsområde, der allerede er blevet undersøgt angående emnet 'køn'. Det er nødvendigt at dykke ned i den forskning der er på området om køn og kønsidentitet, fordi dette kan være med til at gøre os klogere på, hvilket udviklingsniveau, forskningen besidder. Inden for forskning i køn og kønsidentitet er det ydermere oplagt at se nærmere på seksuelle identiteter hos børn og unge.

For at danne os et billede af, hvordan køn og seksualitet nu spiller en større rolle i børn og unges hverdag, har vi valgt at inddrage en statistik fra Center for Kønsidentitet. I denne statistik ses det, hvordan antallet af børn, der henvender sig for at få lavet et juridisk kønsskifte, er steget markant indenfor de seneste år. I 2014 var der 4 børn og unge under 18 år, der henvendte sig, hvorimod antallet i 2020 var steget til 191 børn og unge (Hansen et al., 2021). Disse tal kan tolkes på flere forskellige måder. Enten er der kommet en øget bevidsthed omkring køn og kønsidentitet, hvilket har påvirket antallet af henvisninger til Center for Kønsidentitet, eller også er der en stigning i børn og unge, som oplever udfordringer med deres kønsidentitet. Denne statistik har betydning for vores undersøgelsesområde, da den forholder sig til, hvordan der er sket en stigning i antallet af børn og unge, som tager stilling til deres kønsidentitet.

For yderligere at kunne understrege, hvilke seksualiteter, der er i den danske folkeskole, har vi valgt at inddrage en rapport fra Børne- og Undervisningsudvalget, som blev udgivet i 2021. I denne rapport er der blevet lavet en undersøgelse, hvor de har udspurgt en gruppe unge mellem 13 og 25 år om deres seksualitet. Denne undersøgelse viste en overrepræsentation af unge med en heteroseksuel baggrund, men den gav også et billede af en fin repræsentation af de forskellige kønsidentiteter hos respondenterne (Juhl, 2021, s. 63).

I samme rapport blev en række LGBTQ-elever adspurgt, i hvilken grad, de følte, at de kunne være sig selv overfor sine klassekammerater. Her svarede 69%, at de *i nogen grad, i mindre grad* eller *slet ikke* kunne være sig selv overfor deres klassekammerater (Juhl, 2021, s. 83). Denne rapport kan være vigtig at forholde sig til i henhold til vores problemstilling, da dette giver et indblik i, hvor mange elever, der ikke lever op til de stereotype kønsroller, og hvordan denne afvigelse fra kønsrollerne eventuelt er med til at påvirke deres sociale velbefindende. Disse refleksioner tager dog udgangspunkt i, at LGBTQ-elever skiller sig ud fra de stereotype kønsroller, hvilket ikke nødvendigvis er tilfældet; med undtagelse af deres eventuelle seksuelle præference.

Denne forskning henvender sig direkte til vores problemformulering, da vi ud fra disse forskningsresultater kan se, at et tiltagende antal af børn og unge afviger fra de normative kønsroller og -identiteter. Det er derfor relevant ikke kun at overveje, hvordan de binære kønsroller og -forståelser påvirker eleverne; men også se på, hvordan vi, ved at inddrage viden om seksualiteter, der afviger fra det heteronormative aspekt, kan være med til at udvikle elevernes solidaritetsevne og alsidige udvikling. Ovenstående forskningsresultater vil desuden vil blive brug i den mundtlige præsentation af vores bacheloropgave, og vi vil derfor ikke benytte ovennævnte som baggrund for vores analyse.

Analyse

I det følgende afsnit vil der først være en diskursanalyse af henholdsvis Sofie Lindes og Lars Boje Mathiesens udtalelser om køn på de sociale medier. Derefter vil vi sammenligne disse diskurser for at danne et billede af den diskursive kamp herimellem, som tager udgangspunkt i samfundets forståelser af køn. Efterfølgende vil vi lave en diskursanalyse af to 5. klassers udtalelser om køn, hvorefter vi vil sammenligne deres udtalelser med de diskurser, vi har fundet hos henholdsvis Linde og Boje.

Analyse af Lindes og Bojes udtalelser

I følgende del af opgaven vil der være en diskursanalyse af Sofie Lindes tale fra Zulu Comedy Galla 2020, samt hendes skriftlige udtalelser på det sociale medie, Instagram, hvor fokus både er på hendes egne personlige holdninger, samt hendes perspektiv på samfundets syn på kvinder. Efterfølgende vil der være en tilsvarende diskursanalyse af Lars Boje Mathiesens skriftlige og mundtlige udtalelser på hans Facebook-side. Afslutningsvist vil diskurserne blive sammenlignet, hvor fokus vil være på den diskursive kamp derimellem og på at finde frem til aktørernes individuelle kønsforståelser.

Sofie Linde

Sofie Linde, herfra omtalt ved efternavn, var i 2020 vært ved Zulu Comedy Galla, hvor hun i en tale tilkendegav sine holdninger til køn- og ligestillingsdebatten (Sofie Lindes tale om ligestilling, 2020). Denne diskursive begivenhed (Jørgensen og Phillips, 2013, s. 79) vil danne grundlag for den følgende analyse, da det er her, debatten om køn udspringer fra. Ligeledes vil analysen tage udgangspunkt i Lindes skriftlige udtalelser på hendes profil på det sociale medie, Instagram. I Lindes tale sætter hun en klar kontrast op mellem kvinder og mænd; set fra både egen synsvinkel

og fra et samfundsmæssigt perspektiv. Derfor er det relevant at gøre brug af nodalpunkterne (Champion, 2019, s. 24) *kvinder* og *mænd*, for at undersøge de kønsforståelser, Linde stiller op i kontrast mod hinanden. Ud fra ovenstående nodalpunkter har vi lavet følgende ækvivalenskæder (Champion, 2019, s. 24) baseret på Lindes ytringer:

Kvinder → Modige (Linde, 29. november 2021), seje (Linde, 24. marts 2021) ligestilling (Linde, 27. marts 2020), vægt, krop (Linde, 30. april 2020), fortjener lige løn, dårligere betalt og sat tilbage under graviditet (Sofie Lindes tale om ligestilling, 2020).

Samfundets syn på kvinder → Pyntet, kjole, højhælede sko, selvbruner, barberet under armene, spist brunch, laver babyer, usikker arbejdskraft, ikke til at regne med, kan blive gravid, lækker og ikke lækker som gravid (Sofie Lindes tale om ligestilling, 2020).

Mænd → Bedre betalt, ekstremt seksuelt nedværdigende, me too, magtfulde og pisseulækre (Sofie Lindes tale om ligestilling, 2020).

Her bliver det tydeligt, at Lindes holdninger til henholdsvis kvinder og mænd er meget forskellige. Fra Lindes egen synsvinkel er kvinder *modige*, *dårligere betalt* og bliver bedømt på udseende, især i forhold til vægt- og kropsidealer. Her bliver kvinderne altså belyst som det 'svage' køn, som står i evindelig kontrast til mændene, hvor ord som *magtfulde* og *bedre betalt* kommer til udtryk. Sofie Linde udtrykker sig her om magt, og hvordan det har haft betydning for den sociale regulering, kvinder indordner sig under, ved at være *dårligere betalt* og *sat tilbage under graviditet*. Hermed beskrives altså retningslinjerne for diskurserne om *kvinder* og *mænd* på arbejdsmarkedet. Linde kommenterer i de ovenstående ækvivalenter på, hvorledes hun er blevet irrettesat i forhold til den magtdiskurs, hun oplever på arbejdsmarkedet. Dette har medført en modstand, som blandt andet kan ses i, at hun forlanger mere i løn; lige så meget som hendes mandlige kollegaer, og at hun holder en tale om ligestilling (Hermann, 2007, s. 37-39).

Linde taler også, i sin tale ved Zulu Comedy Galla 2020, ud fra et samfundsmæssigt perspektiv og italesætter nogle af de normer og forventninger, som hun føler sig mødt af i samfundet. Her nævner hun bl.a. at hun har *pyntet* sig, taget en ny *kjole* på og *barberet* sig under armene; som ifølge Linde selv er noget, som er forventet af hende som kvinde. I sin tale gør Linde brug af polyfoni (Høegh, 2018, s. 53), når hun beskriver køn ud fra et samfundsmæssigt perspektiv, da hun benytter sig af flere forskellige stemmer for at understrege sin pointe. Eksempelvis nævner Linde i sin tale, at hun har

været til lønforhandling og sagt følgende ord: *“Må jeg ikke godt få det samme som Mikkel Kryger? Det synes jeg, jeg fortjener”* (Sofie Lindes tale om ligestilling, 2020, 00.18), hvor hun bliver mødt med modsvaret: *“Prøv at høre her, lille ven, du må forstå, at du er jo en usikker arbejdskraft. Altså, dig kan man jo ikke regne med”* (Sofie Lindes tale om ligestilling, 2020, 00.23). Her udtrykker hun sig blandt andet også med antagonismer (Champion, 2019, s. 25), da disse ytringer er modsvarende i forhold til nodalpunktet *‘kvinder’*. Linde udtrykker sig ydermere med antagonismer idet hun ytrer: *“Altså, det jeg prøver at sige, det er, vi kan sagtens lege, at der ikke er forskel på mænd og kvinder i Danmark. Den leg kan vi sagtens lege. Det er bare ikke rigtigt”* (Sofie Lindes tale i fuld længde, 2020, 03.44), hvilket også er en indirekte sproghandling (Høegh, 2018, s. 48), hvor hun henvender sig til debatten om ligestilling. Her udtrykker Linde, at hun er klar over, at samfundets stemme, altså den diskursive magt (Petersen, Hassing og Henriksen, 2018, s. 76) siger, at der ikke er forskel på kvinder og mænd; men hun modsiger denne ved at ytre, at det *‘ikke er rigtigt’*. Hun benytter desuden direkte polyfoni (Høegh, 2018, s. 53), da hun svarer på en aktuel debat, og dermed kommenterer hun altså på, hvilke forskellige holdninger, der er til køn- og ligestillingsdebatten.

Det er tydeligt at Linde i talen er bevidst om konteksten (Champion, 2019, s. 25) og dermed sine modtagere, idet hun er vært for et stort event, hvor mange af de store og betydningsfulde medier og mediepersonligheder er til stede. Hun henvender sig i talen direkte til en mand, idet hun siger: *“Jeg er ret sikker på, at du kigger på mig lige nu. Du ved godt selv, hvem du er. Du ved også godt, at jeg sagde nej”* (Sofie Lindes tale i fuld udgave, 2020, 06.04). Samtidig henvender hun sig også til publikum, og er opmærksom på, at hun er vært til Zulu Comedy Galla, hvor komikken er i fokus, og publikum forventer, at hun er sjov. Hun er også bevidst om, at det emne, hun har valgt at snakke om, er kontroversielt, og dermed også en flydende betegner (Champion, 2019, s. 25). Dette italesættes også i talen: *“Og prøv at høre, igen, jeg vil ikke ødelægge den gode stemning (...)”* (Sofie Lindes tale i fuld længde, 2020, 05.11).

I talen benytter hun sig desuden også af *heteroglossia* (Høegh, 2018, s. 53), idet hun påfører sig samfundets stemme og taler gennem et andet perspektiv på køn- og ligestillingsdebatten end sit eget: *“Jeg har pyntet mig i en ny kjole og taget højhælede sko på og selvbruner og barberet mig under armene og spist brunch og lavet en baby”* (Sofie Lindes tale i fuld længde, 2020, 00.22). I dette citat bliver det tydeliggjort, hvordan Linde performer sit køn (Champion, 2019, s. 18) ved at leve op til den binære kønsforståelse og være *‘en rigtig kvinde’* ved at se ud og handle som én.

Ud fra det ovenstående bliver det tydeligt at Lindes holdning ikke kan påvises som entydig, idet hun bruger polyfoni i sin tale. I sin tale stiller Linde sig kritisk overfor samfundets syn på køn, og påtager sig samfundets holdning for at illustrere, hvad hun mener, der er galt med samfundets syn herpå. I denne forbindelse kritiserer hun ligeledes, hvordan kønnet er blevet internaliseret i samfundet og skabt gennem sproget. Samtidig viser hun en optagethed af magtpositionerne mellem kønnene. Dette kan forbindes med den socialisationsteoretiske tilgang til køn, idet sproget i denne tilgang definerer de kønnede normer. Samtidig kan Lindes polyfoniske udtalelser om samfundets syn på køn også forbindes med den biologiske kønsforståelse, da der gennem Lindes fysiske køn er opstillet en række forventninger til hendes handlinger og fysiske fremtoning som kvinde.

I kontrast til dette er dog Lindes egen holdning til emnet. Hun viser i sine udtalelser, at hendes eget syn på køn er konstruktionistisk, fordi hun ikke mener, at kønnet skal påtvinges et bestemt stigma eller norm. Linde gør det klart i sin tale, at sproget om kvinder og mænd bliver en 'spændetroje', der er afgørende for flere aspekter i samfundet, heriblandt løn. Derudover kommer Lindes kønsforståelser ydermere til udtryk, når hun påtaler, at kvinder skal have det samme i løn som mænd; og samtidig kan man se den ovenstående moddiskurs som værende ironisk, da Linde udviser et kritisk syn på og tager afstand til både den biologiske og socialisationsteoretiske tilgang.

Lars Boje Mathiesen

Lars Boje Mathiesen, herfra omtalt ved mellemnavnet Boje, blev i 2019 valgt ind i Folketinget for partiet Nye Borgerlige i Østjyllands Storkreds. Boje har gennem sine sociale medieplatforme udtrykt sine kontroversielle holdninger og skabt debat om mange emner bl.a. ligestilling og køn. I det følgende afsnit har vi lavet en diskursanalyse med udgangspunkt i Bojes offentlige Facebook-side; og endnu engang tager analysen afsæt i nodalpunkterne *mænd* og *kvinder*. I dette afsnit forsøger vi igen at afdække hvilket syn, der bliver tilkendegivet på køn. Boje ytrer sine holdninger om vores nodalpunkter *mænd* og *kvinder* på sine sociale medier, og disse har vi sammenfattet i følgende ækvivalensskæder:

Kvinder → Stærke, skøre, skønne, skrøbelige, impulsive, lidenskabelige, omsorgsfulde, pisseirriterende, fundamentet i vores familier, gør livet værd at leve (Jyllands-Posten, 2021), lavere løn, går mere hjemme, tager deltidsjobs, ikke samme karriereforløb som mænd (Boje, 19. marts 2021).

Mænd → Højere betalte stillinger, søger mod stillinger med mere ansvar og ledelse, højere løn, ikke mange mandlige pædagoger, tager overarbejde, har jobs med øget risikotillæg (Boje, 19. marts 2021), bliver også diskrimineret, kejtede (Boje, 6. december 2020), fejl og mangler (Jyllands-Posten, 2021).

De ovenstående ækvivalensskæder viser et tydeligt skel i Bojes syn på kvinder og mænd. Kvinderne beskrives bl.a. som *skrøbelige*, *omsorgsfulde* og *lidenskabelige*. De er også, ifølge Boje, *stærke*, *impulsive* og *pisseirriterende*. Boje mener, at kvinder *går mere hjemme*, *oftere tager deltidsjobs* og *får lavere løn*, fordi de *ikke har samme karriereforløb* som mænd. Her er kvinder altså endnu engang portrætteret som det 'svage køn', som står i evindelig kontrast til *mænd*, som får *højere løn*, *tager overarbejde* og *søger mod stillinger med mere ansvar og ledelse*. Boje italesætter også, at mænd *har fejl og mangler*; hvor han modsat opstiller en række positivt ladede ytringer om kvinder.

Boje udtaler sig gang på gang polyfonisk på sin Facebook-side i sine udtalelser om kvinder og mænd. I en artikel, som han har udtalt sig i og efterfølgende lagt op på Facebook, nævner han, at der foregår en udvaskning af det biologiske køn (Jyllands-Posten, 2021). Denne udtalelse kommer som følge af den debat om ligestilling og køn, som Linde igangsatte med sin tale i Zulu Comedy Galla. Når der dykkes ned i Bojes ækvivalensskæder om henholdsvis kvinder og mænd, tydeliggøres det også, at hans syn på køn kan anskues som biologisk (Brønsted & Canger, 2016, s. 39). Dette ses ud fra, hvor binært hans syn på køn bliver udtrykt, hvilket også kan forårsage performativitet i hans sprog (Champion, 2019, s. 19). Hans performative italesættelse af køn kan dermed, som ringe i vandet, påvirke samfundets syn herpå. Boje udtaler desuden på sin Facebook-side: *"Man tillader at helt basale konsekvenser af kønsforskelle, nu ikke længere kan handle om biologi, men at det alene er en socialkonstruktiv fortælling, som man af natur, derfor kan forme og styre"* (Boje, 18. oktober 2021), som direkte fortæller os, at Boje har en biologisk tilgang til køn; hvilket hans udtalelser i ækvivalensskæden ydermere understøtter.

Boje bruger i sine udtalelser om kvinder direkte polyfoni, idet han svarer på debatter om ligeløn, sexisme og generel ligestilling blandt kønnene. Et eksempel på dette er, da han til debatten om køn og ligestilling argumenterer for, at nogle mænd er kejtede og akavede omkring kvinder, og dermed ikke ved, hvordan de skal omgås dem, og derfor ender med at gå over kvindernes grænser. Herfra kommer ordet 'kejtet' fra Bojes ækvivalensskæde om *mænd*:

"Det er heller ikke nødvendigvis sexisme, hvis en fremtrædende magtfuld person tager en anden på låret en sen aften på en bodega eller slikker dem i øret til en julefrokost. Det kan bare være den kejtede mand, som forsøger at lægge an på folk" (Den havde feministerne ikke lige set komme..., 2020, 03.19).

Den diskursive magtkamp mellem Sofie Linde og Lars Boje

I følgende afsnit vil vi se nærmere på den diskursive magtkamp, der finder sted mellem Linde og Boje. Der kan argumenteres for, at nogle af Bojes udtalelser udspringer af den diskursive begivenhed (Jørgensen og Phillips, 2013, s. 79), som vores opgave tager udgangspunkt i; altså Lindes tale til Zulu Comedy Galla i 2020. Vi vil se nærmere på de ækvivalenskæder, vi har skabt ud fra deres ytringer, og som vi indtil nu har analyseret uafhængigt af hinanden. Ydermere vil vi se nærmere på de enkelte ækvivalenter, og hvilken betydning de har, når de sættes op mod hinanden.

Under Lindes tale til Zulu Comedy Galla i 2020 fortæller hun om en oplevelse, hvor en mand har sagt følgende til hende: *“Hvis du ikke går med ud og sutter min pik, så fucking ødelægger jeg din karriere”* (Sofie Lindes tale i fuld længde, 2020, 05.52). Boje benytter direkte polyfoni, idet han i Folketingssalen svarer direkte på debatten med følgende udtalelse: *“Det er ikke sexismen, hvis en chef truer med at ødelægge ens karriere, hvis man ikke vil have sex”* (Den havde feministerne ikke lige set komme., 2020, 02.56).

Når vi sammenligner Lindes syn på kvinder med Bojes syn på kvinder, ser vi visse ligheder. Eksempelvis udtaler Boje, at kvinder ikke har samme karriereforløb som mænd, mens Linde siger, at kvinder bliver sat tilbage på grund af graviditet. To andre ækvivalenter, der kan sammenlignes, er Lindes udtalelse: ‘dårligere betalt’ med Bojes udtalelse: ‘lavere løn’. Det er dog vigtigt at påpege, at de to udtalelser ikke kan sidestilles, da måden, Linde og Boje yderligere kommenterer på nodalpunkterne på, gør det klart, at de bevæger sig i hver deres diskursive retning. Boje ser ikke ‘lavere løn’ og ‘et andet karriereforløb’ som noget negativt, mens Linde i sin tale bruger sine ord ‘sat tilbage grundet barsel’ og ‘dårligere betalt’ som et udtryk for utilfredshed og manglende ligestilling. Hertil tydeliggøres det også, hvordan ligestilling er en flydende betegnelse (Champion, 2019, s. 25), idet ordet er værdiladet og kan bruges i begge af ovenstående diskurser; men have to forskellige betydninger.

Det bliver dog anskueliggjort, hvis der dykkes yderligere ned i ækvivalenskæderne, at Linde og Boje har forskellige forestillinger om *kvinder* og *mænd*. Om *kvinder* udtaler Linde, at de er ‘modige’ og ‘seje’, hvor Bojes udtalelser står i en klar moddiskurs. Her udtaler han, at *kvinder* er ‘skønne’ og ‘skrøbelige’. Disse ækvivalenter kan ses som modsætninger, da de maler to forskellige billeder af, hvad en *kvinde* er. Bojes ækvivalent ‘skønne’ er også interessant at kigge på i lyset af Lindes ækvivalenter ‘vægt’ og ‘krop’, hvor hun italesætter, at kvinder bliver bedømt på deres udseende.

Ydermere er det interessant at se nærmere på, hvordan samfundet, ifølge Linde, ser kvinder, og sammenholde disse synspunkter med Bojes syn på kvinder. Som nævnt ovenfor udtaler Boje, at

kvinder er 'skønne'. Ifølge samfundets syn på kvinder, som Linde ser det, er en kvinde 'pyntet', 'bærer kjole', 'har højhælede sko på', 'bruger selvbruner', er 'barberet under armene' og er 'lækker', hvilket lægger sig tæt op ad Bojes udtalelser om kvinder. Der er derfor umiddelbart enighed om, i disse udtalelser, at kvinder skal udvise kønsperformance (Champion, 2019, s. 18), ved at være skønne og pyntede. Derudover er Bojes syn på kvinder, at de er 'fundamentet i familien', hvilket kan sammenholdes med, at Linde mener, at samfundet ser kvinder som nogen, der kan 'lave babyer'. Boje nævner også, at kvinder ikke har samme karriereforløb som mænd, hvilket afspejles med Lindes påtagede samfundssyn; nemlig at kvinder er en 'usikker arbejdskraft', 'ikke er til at regne med' og 'kan blive gravide'.

Hertil kan det være relevant at se på performativitet og hvordan Linde og Boje italesætter køn, og dermed skaber kønnet gennem deres sprog handlinger (Champion, 2019, s. 19). Linde prøver at bryde samfundets og Bojes holdninger til kvinder, ved at stille sig i en klar kontrast til de holdninger, de udtrykker om kvinder. Der kan ydermere argumenteres for, at Linde italesætter den perlokutionære effekt af de sprog handlinger, som der har været udtalt om kvinder gennem årene, og som hun nu mener er blevet indlejret i vores samfund (Champion, 2019, s. 21).

Betragtes de ovenstående afsnit, bliver det tydeligt, hvordan Lindes udtalelser om samfundets syn på kvinder spiller bedre sammen med Bojes udtalelser om kvinder, end Lindes eget syn herpå gør. Lindes eget syn på kvinder står i direkte kontrast til Bojes udtalelser, og er dermed en moddiskurs, hvorimod Lindes udtalelser om samfundets syn på kvinder er mere hældende til den diskurs, som Boje udtrykker om kvinder. Der opstår dermed en diskursiv magtkamp mellem Linde og Boje, idet de trækker i hver sin retning i forhold til nodalpunkterne *kvinder* og *mænd*.

Ækvivalenskæder for 5. klasse i folkeskolen

I følgende afsnit gennemgår vi elevernes ækvivalenskæder for nodalpunkterne *piger* og *drenge*. Dette gør vi ved først at se på pigernes ækvivalenskæder for begge køn; som er skabt af ord, de selv har knyttet hertil, hvorefter vi gentager processen med drengenes udtalelser. Herefter sidestiller vi resultaterne og sammenligner elevernes ækvivalenskæder. Her er det vigtigt at understrege, at det ikke har været muligt at være lige så konkrete i vores analyse, da der behandles data af en gruppe fremfor enkeltpersoner. Analysen tager udgangspunkt i toogtredive elevers forskellige holdninger, som derefter er blevet inddelt efter køn, og dermed bliver analysen af den indsamlede data mere overordnet; altså bliver nedenstående analyse et indblik i den generelle holdning hos de elever, der har deltaget i undersøgelsen.

Pigerne

Piger/kvinder → Dyrker sport, er mor, føder børn, har kort hår, laver mad, slås, har kjole på, kører bil, spiller computer, kan græde, har langt hår, kan være både dumme og kloge, har makeup på, er gode til ting, spiller fodbold, ser godt ud, er aktive, har et rent soveværelse, laver diy-projekter, går ture, hygger med vennerne, laver negle, går i pænt tøj, kan lide sport, er oftest venner med piger, gør mest rent og ordner huset, snakker meget, spiller basketball, kan godt lide blå, laver TikTok-danse, laver lektier, fjoller, går meget op i ting, har smykker på, er følsomme, træner mest, arbejder, elsker lyserød, går til ridning, rydder op, slapper af, sidder med deres telefon, elsker at shoppe og passer mere på (bilag 2).

De ord, pigerne knytter til nodalpunktet '*piger/kvinder*', danner et bredt spektrum indenfor forståelsen af dét at være pige. Piger kan spille computer, have kort hår, spille basketball og elske farven blå. De kan også have langt hår, have kjole på, elske lyserød og gå til ridning. Ifølge pigerne er '*piger*' følsomme, elsker at shoppe og gør mest rent og ordner huset. De spiller også fodbold, hygger med vennerne og kører bil. Der er altså ikke umiddelbart én bestemt måde at agere '*pige*' på; hvis du spørger pigerne. Dog bruger pigerne også ord som 'laver negle', 'går i pænt tøj', 'har makeup på', 'ser godt ud' og 'har smykker på', og man kan derfor se, at de også har en forestilling om og en forventning til, hvordan *piger* skal se ud.

Drenge/mænd → Dyrker sport, er far, er stærke, slås, laver mad, spiller computer, kører bil, kan græde, har langt hår, kan være både dumme og kloge, har kort hår, er gode til ting, spiller fodbold, er hjælpsomme, ligeglade med påklædning, hygger med vennerne, kan lide sport, har et stort job fordi de er manden af huset, fjoller, går op i ting hvis de har en god gruppe, ser fjernsyn, er stærkere end kvinder, larmer, tegner, kan have makeup på, elsker lyserød, vasker bil, går tur med hunden, er vilde, fodrer kæledyr og tømmer kattebakke (bilag 2).

Ud fra pigernes perspektiv er '*drenge*' stærke, har kort hår og spiller fodbold. De vasker også bil, er manden af huset, går tur med hunden og er hjælpsomme. '*Drenge*' kan også have langt hår, elske lyserød, fjerne, hygge med vennerne og lave mad. Overordnet set er pigernes syn på drenge meget praktisk og er beskrevet gennem handlinger, men der er også plads til diversitet i pigernes syn på, hvad det vil sige at være *dreng*; altså behøver drenge/mænd ikke nødvendigvis at leve op til én bestemt forestilling af køn.

Dette understreges yderligere, når vi ser på pige 2, 6, 10 og 14 (bilag 2). Disse piger har valgt at skrive præcis det samme om *piger* og *drenge*. Pige 2 skriver eksempelvis om både piger/kvinder og drenge/mænd at de; laver mad, kan have kjole på, kører bil, kan spille prinsessespil, spille computer, kan græde, have langt hår og slås. Disse ækvivalenter peger på, at pige 2 har et bredt billede af køn, og dermed ikke identificerer køn efter de stereotype kønsroller. Et andet eksempel på en pige, som ikke har stereotype forestillinger om køn, er pige 10, som på kønsarket skriver om følgende om både mænd og kvinder: “*Jeg synes ikke der er forskel, folk må have deres interesser/holdninger ligemeget deres køn*” (bilag 2). Dette syn på køn er dog ikke repræsentativt for pigerne, da langt størstedelen af pigerne har skrevet forskellige udtalelser om de to køn.

Drengene

Piger/kvinder → Laver mad, vasker tøj, vasker op, er kedelige, har bedst tøjsmag, har langt hår, arbejder, føder børn, kører bil, skifter ble, shopper meget, har et rent soveværelse, ser godt ud, har parfume på, går i skole, leger med dukker, cykler, kan bære alle farver, er gode til at tegne, rydder op, er gode til børn, tålmodige, kan godt lide varme farver, lægger tøj sammen, hører popmusik, er gode til at synge, er kreative, kan lide naturen, er mere renlige, går op i deres udseende, går i pænt tøj, går mere op i skole, snakker meget, er flotte, hopper på trampolin, elsker at shoppe, plejer huset, græder meget, henter børn, er klogere end drenge, kan godt lide dyr, sidder med deres telefon og er perfektionistiske (bilag 2).

Når vi ser på drengenes syn på nodalpunktet ‘*piger/kvinder*’ bliver det hurtigt klart, at det brede spektrum for, hvad det vil sige at være pige, ikke gør sig gældende i drengenes ækvivalenskæde. Piger laver mad, vasker tøj, rydder op og er mere renlige end drenge. De har langt hår, ser godt ud, har parfume på og går op i deres udseende. Desuden føder de børn, skifter ble, er gode til børn og henter børn. Drengenes syn på ‘*piger*’ er altså primært fokuseret på deres funktion ifht. hus, børn og fysisk fremtoning.

Drenge/mænd → Gode til at spille computer, er gode, er seje, kan køre bil, spiller fodbold, er bedst, tjener penge, arbejder mest, kan være maskinmester, roder, har kort hår, sover meget, slår græs, skifter ble, slår søm i, får mere skæld ud, cykler, løber, dyrker mere sport, spiser mere end kvinder, henter børn, tænker mere på ting, giver hurtigere op, kan godt lide kolde farver, vasker op, hører rapmusik, er gode til at synge, kan lide naturen, er bedst til sport, er sjovere end kvinder, er flinke, svømmer, er aktive, plejer bilen, er bedst til matematik, græder ikke så meget, vasker bil, tænker ikke på påklædning, kan godt lide at have frikvarter og sidder med deres telefon (bilag 2).

Drengenes syn på det at være en '*dreng*' fokuserer basalt set på de evner, drenge har; blandt andet til at køre bil, spille fodbold og at tjene penge. Fokus ligger også på, at de er gode, seje, sjove og bedst til sport. De løber, svømmer, cykler og arbejder mest. De græder ikke så meget, får ofte skæld ud og spiser og sover mere end '*piger*'. Her kan vi altså tale om en ækvivalenskæde, der står i klar kontrast til den, drengene har lavet om det modsatte køn.

Drengenes ækvivalenskæder bærer tydeligt præg af en stereotyp holdning til kønsroller. Dette bliver også tydeliggjort idet drengene ikke har nogen samlede udtalelser, der går igen ved begge køn. Tre elever, *dreng 5*, *7* og *10*, har skrevet enkelte udtalelser hos begge køn. De skriver, at både piger og drenge 'går i skole', 'laver mad', 'spiller computer', 'er gode til at synge' og 'kan lide naturen' (bilag 2), men i samme udtalelser er der en tydelig kløft i deres forståelse af nodalpunkterne.

Sammenligninger og forskelle

I nedenstående afsnit vil vi se nærmere på de forskelle og ligheder, vi finder i diskurserne hos henholdsvis pigerne og drengene. Først gennemgår vi elevernes udtalelser om piger, hvorefter vi gennemgår deres udtalelser om drenge. Dernæst sammenholder vi dem for at undersøge hvilke diskurser, der bliver repræsenteret hos eleverne, og ydermere danne os et billede af elevernes forståelser af nodalpunkterne *piger* og *drenge* samt deres blik på kønsroller og køn.

Elevernes udtalelser om piger

Ud fra henholdsvis drengenes og pigernes udtalelser om *piger/kvinder*, er der flere ækvivalenter, der går igen eller minder om hinanden. Drengene udtaler eksempelvis, at piger er 'renlige', 'rydder mest op', 'laver mad', 'vasker tøj', 'lægger tøj sammen', 'plejer huset' og 'har rent soveværelse', hvilket alt sammen drejer sig om de huslige pligter. Dette gør sig dog også gældende hos pigernes udtalelser om piger, hvor der bliver nævnt: 'gør mest rent', 'ordner huset', 'har et rent soveværelse' og 'rydder op'. Dermed tydeliggøres det, at pigerne og drengene umiddelbart bevæger sig i den samme diskurs, når det gælder deres syn på kvindens rolle i hjemmet; altså at kvinden har flest pligter i hjemmet. Drengenes syn på kvinder viser sig dog at være mere specifikt indenfor pligter, idet de skriver at kvinder 'skifter ble', 'er gode til børn', 'henter børn' og 'føder børn', hvortil pigerne kun udtaler, at kvinder 'føder børn'. Hermed kan det konkluderes, at drengene har et kvindesyn, der læner sig op ad de traditionelle kønsroller, hvor det er kvindens arbejde at tage sig af børnene.

Pigerne skriver om *piger/kvinder* at de 'har kjole på', 'har makeup på', 'ser godt ud', 'laver negle', 'går i pænt tøj' og 'har smykker på'. Dette ligger ikke langt fra drengenes udtalelser om nodalpunktet

piger, hvor de skriver, at kvinder ‘går op i udseende’, ‘er flotte’, ‘har pænt tøj’, ‘kan bære alle farver’, ‘har bedst tøjsmag’ og ‘bruger parfume’. Disse ækvivalenter beskriver alle sammen den fysiske fremtoning, og altså dermed hvordan *piger/kvinder* fremstår udadtil. Det ses her, hvordan der er opstået et hegemoni (Petersen, Hassing og Henriksen, 2018, s. 78) hos eleverne i forhold til deres kønsforståelser omkring piger. Eleverne viser i de ovenstående ækvivalenter, at der er en bestemt diskurs om køn og kønsperformance, som har vundet overtag i deres klasse, idet langt størstedelen har den samme opfattelse af *piger*.

Elevernes udtalelser om drenge

Ser vi derimod nærmere på elevernes samlede holdninger til *drenge*, så står det klart, at der er bred enighed om følgende ækvivalenter. Drenge ‘spiller computer’, ‘spiller fodbold’, ‘er ligeglade med påklædning’, ‘dyrker sport’ og ‘vasker bil’. Pigerne mener desuden, at drenge har et ‘stort job, fordi de er manden af huset’, hvor drengene samstemmigt mener, at de ‘arbejder mest’. Her er altså i vidt udstræk enighed om, at drenge/mænd er mere fokuserede på deres karriere; hvor pigerne tilmed mener, at der er tale om et ‘større job’. Eleverne er altså overordnet set meget enige i deres syn på, hvad det vil sige at være dreng. Det kan desuden konkluderes, at eleverne ser meget traditionelt på de kønsroller, drenge og mænd skal leve op til, hvor arbejde og karriere fylder mere, end det gør i piger og kvinders dagligdag. Dog er der én forskel mellem pigernes og drengenes udtalelser om kønnet, som i særdeleshed er værd at nævne. Pigerne udtaler, at drenge ‘også kan græde’, hvorimod drengene udtaler, at de ‘ikke græder så meget’. Her er drengene muligvis underlagt den perlokutionære effekt (Champion, 2019, s. 21), hvor de ofte har hørt, at drenge ikke græder; og derfor har de adopteret dette udsagn i deres forståelse af det at være *dreng*. Fordi eleverne i grove træk er enige i deres forståelse af kønnet, kan man sige, at der er opstået et hegemoni (Petersen, Hassing og Henriksen, 2018, s. 78) i klasserne, hvilket betyder, at eleverne i fællesskab har skabt en dominerende og fælles forståelse af det at være en *dreng*.

Buzzer-leg

For yderligere at kunne understrege vores pointer i forhold til elevernes udtalelser om henholdsvis *piger* og *drenge*, har vi valgt at analysere en aktivitet, vi lavede med eleverne i de to 5. klasser, som har været udgangspunktet for vores empiri. I det følgende afsnit vil vi analysere elevernes udtalelser og finde ud af, om de stemmer overens med de diskurser, vi har fundet hos henholdsvis drengene og pigerne i de ækvivalenskæder, vi arbejder med i diskursanalysen. I aktiviteten blev en historie læst højt (bilag 3). Hovedpersonen i historien var ikke tilknyttet et bestemt køn, og tanken med aktiviteten

var derfor at afgøre hvilke forståelser, eleverne havde om hovedpersonens køn; og dermed også deres generelle syn herpå.

I pigernes udtalelser om hovedpersonen med det ubestemte køn, herskes der ofte tvivl. Dette er sandsynligvis grundet hovedpersonens handlinger og fysiske fremtoning, som gennem historien veksler mellem de to yderpunkter i forståelsen af kønsroller. En pige udtaler sin tvivl på følgende måde: *”Jeg tror stadig det er en pige, fordi selvom man jo sagtens kan have drengevenner... nej, jeg tror det er en dreng, men det kunne også sagtens være en pige”* (Bilag 3). Dog bliver det i flere udtalelser tydeligt, at pigerne har et stereotyp syn på kønsrollerne, som kan forbindes med den biologiske kønsforståelse. I historien spiller hovedpersonen computer, og til dette bliver der kommenteret fra en pige: *”Drenge kunne godt finde på hellere at ville spille computerspil end at tage i skole”* (Bilag 3). Der bliver også nævnt i historien, at hovedpersonen har meget tøj. Hertil sagde to af pigerne: *”Jeg synes bare piger har meget tøj”* og *”Piger har mere tøj end drenge”* (Bilag 3). Her bliver det igen et billede på, at pigerne har en forståelse af, at en pige går mere op i den fysiske fremtoning, og derfor har mere tøj, hvilket stemmer overens med pigernes udtalelser i ækvivalenskæderne. Pigerne viser i det følgende citat også, at de har nogle bestemte forventninger til, hvilke præferencer en mand og en kvinde kan have til æstetik, nærmere bestemt farver: *”Jeg er ikke helt sikker, men det lyder virkelig som om at det er en pige, fordi altså... altså... Jeg har godt nok aldrig set en dreng have en lyserød cykel”* (Bilag 3). Pigen i dette citat har også et meget visuelt billede af, hvad en dreng er. Hun har aldrig set en dreng cykle på en lyserød cykel, og hun bedømmer derfor, at det er meget usandsynligt, næsten humoristisk, hvis en dreng skulle cykle rundt på en lyserød cykel. Man kan argumentere for, hvordan denne piges udtalelse skaber et billede af hendes forståelse af køn, som noget der måske ikke er afgjort biologisk, men er sket gennem citeringer i menneskets historie og samfund, og dermed er kønnet blevet mere og mere internaliseret, hvilket har bevirket, at denne pige har et billede af, at drenge ikke kan køre på lyserøde cykler. Drengene er altså blevet tilskrevet en bestemt opfattelse og væremåde, som pigen ikke kan forene med den handling, der er i historien (Champion, 2019, s. 18).

Samtidig viser pigerne også, at de har nogle andre perspektiver på kønsrollerne. I det følgende kommenterer en pige på, at hovedpersonen spiller computer: *”Jeg tror måske godt at det kunne være en pige, fordi... alle kan jo lære at spille computer”* (Bilag 3). Derudover nævner en anden pige om hovedpersonen: *”Jeg føler lidt, at det er en der er inde imellem eller udenfor (...) non-binary måske.”* Dette vidner umiddelbart om en bred kønsforståelse, men samtidig bliver det også tydeligt, hvordan

denne pige har analyseret på hovedpersonens handlinger og fysiske fremtoning, og ud fra dette har pigen ikke kunne placere hovedpersonen indenfor én af de to stereotype kønsroller. Det bliver derfor her eksemplificeret, hvordan kønsrollerne har betydning for denne elevs syn på, hvordan individet passer ind i samfundet. Hører du ikke til i en af de to kønsroller; altså hos manden eller kvinden, så må du befinde dig udenfor spekteret.

Denne tankegang ses også i drengenes udtalelser om historien. Her nævner en dreng: *“Jeg tror, hun eller han ikke har bestemt sig for, hvilket køn hun er endnu”*, mens en anden dreng siger: *“Jeg tror, det er en transkønnet pige, for drenge kan godt lide at spille computerspil og piger elsker at have meget tøj at vælge imellem og langt hår”* (Bilag 3). Her bliver det igen bevist, at drengene her prøver at definere hovedpersonen som værende enten en stereotyp mand eller kvinde, og da dette ikke er muligt for dem, så må det jo være et køn, som befinder sig udenfor spektret; et køn som de måske ikke har stiftet bekendtskab med før, og derfor ikke på forhånd kan definere som værende maskulint eller feminint. Mange af drengenes udtalelser stemmer overens med deres ækvivalensskæder, som viser, at drengene har nogle klare forventninger til kønsroller. Eksempelvis siger en dreng: *“Piger er mere organiserede”*, mens en anden dreng siger: *“Jeg tror det er en pige, fordi lyserød er en pigefarve”* (Bilag 3). En anden dreng siger: *“Jeg tror heller ikke drenge tegner når de keder sig”* (Bilag 3). Igen kan dette føres hen til teorien om citeringer gennem samfundet (Champion, 2019, s. 18) Drengene har måske aldrig, eller sjældent, set en dreng tegne, når han kedede sig, en dreng, der kunne lide lyserød, eller en dreng være organiseret.

Det viser sig også at drengene i denne aktivitet baserer kønnet ud fra deres egne erfaringer. Hovedpersonen i historien skulle bage cupcakes, og til dette siger en dreng: *“Der er mange drenge, der synes, at piger hører til i et køkken, og så tænker jeg, når de skal bage cupcakes sammen? Neej, jeg vil sgu hellere spille computer med mine venner”* (Bilag 3). I historien spiller drengen computer, hvortil en anden dreng kommenterer: *“Det lyder meget som mig. Jeg tror, det er en dreng.”* Da eleven bliver spurgt, hvorfor han tror det er en dreng, svarer eleven: *“Fordi han spiller computer”* (Bilag 3). Her bliver det eksemplificeret, hvordan drengen tillægger hovedpersonen et køn, ud fra hans egne erfaringer med køn. Dette sker også, da der i historien bliver fortalt, at hovedpersonen fortæller, at deres mor vil få et flip, hvis de kommer for sent i skole. Til dette siger en dreng: *“Ja, altså... jeg tror det er en dreng, for det ved de voksne også godt, at drenge ville sige at min mor fik et flip (...)”* (Bilag 3). Dette fortæller os, at denne dreng også har en bestemt forestilling om sprogbrugets samspil med kønsrollerne. Eleven her mener altså, at denne form for retorik er typisk maskulint rettet.

Ud fra den ovenstående analyse af drengenes og pigernes udtalelser om køn, som tog afsæt i aktiviteten om den 'kønsløse' hovedperson, bliver det tydeligt, at eleverne har en stereotyp forestilling af dét at være en dreng eller en pige. I disse forestillinger spiller faktorer som fysisk fremtoning, retorik og individets interesser ind. De bedømmer køn ud fra nogle indre kategorier. Hertil er det relevant at se på, hvad eleverne så mener, når de ikke kan placere kønnet indenfor disse kategoriseringer, og her viser det sig, at eleverne mener, at et individ, der ikke passer ind i de gængse kønsroller, ikke kan kategoriseres som værende enten en pige eller en dreng, men må befinde sig uden for spekteret.

Kønsforståelser i 5. klasse

Ovenstående har vi redegjort og analyseret på de diskurser om piger og drenge, som finder sted i almene folkeskoleklasser på mellemtrinnet. Der kan med rette argumenteres for, at der er en diversitet i elevernes kønsforståelser, især når det kommer til kønnede normer og forventninger. Eleverne har en samlet forståelse af, at der er øget fokus på pigers fysiske fremtoning; at de skal 'se godt ud' og fremstå på en bestemt måde. Dette kan enten kan være grundet at de er født ind i et bestemt køn; altså har de dermed en *biologisk kønsforståelse* (Brønsted & Canger, 2016, s. 39), eller at de, gennem citeringer i samfundet og historien, har opnået en internalisering af kønnet; altså en *socialisationsteoretisk kønsforståelse* (Brønsted & Canger, 2016, s. 39).

Går vi i dybden med elevernes respektive kønsforståelser, så er det tydeligt, at pigerne har et bredere spektrum for, hvad det vil sige at være enten dreng eller pige. Dette kommer blandt andet til udtryk, når pigernes udtalelser oftere går igen ved begge køn. Den mest dominerende holdning blandt pigerne er altså, at man kan være dreng eller pige på mange forskellige måder, og at det er et spektrum, som man kan bevæge sig på; eller helt udenom. Dette hører vi eksempelvis i den udtalelse, som Elev 12 kommer med, da vi gennemgår fortællingen med den 'kønsløse' hovedperson: "*Jeg føler lidt, at det er en, der er inde imellem eller udenfor*" (Bilag 3). Her giver eleven udtryk for at være ude over den *biologiske kønsforståelse* (Brønsted & Canger, 2016, s. 39), da hun refererer til et køn, som hverken er kvinde eller mand. Eleven viser altså en veludviklet forståelse af køn, der hælder mod den *konstruktionistiske kønsforståelse*, hvor man mener, at køn er en tilblivelse (Brønsted & Canger, 2016, s. 39).

På trods af, at pigerne har et bredt spektrum for, hvad det vil sige at være pige, så tegner de stadig, med deres udtalelser, et stereotypet billede af den almene pige eller kvinde. Dette gør de med deres udtalelser om, at piger 'tager makeup på', 'går med smykker' og 'har kjole på'. Dog er deres vifte af karakteristika for piger bredere end drengenes, da ordene ofte går igen mellem begge køn. Her er

størstedelen af drengene konsekvente i deres udtalelser om, at drenge har ‘kort hår’ og ‘er ligeglad med deres påklædning’, hvor piger har ‘har langt hår’, ‘ser godt ud’ og ‘har pænt tøj på’ (bilag 2), hvilket tyder på, at drengene har tendens til en mere binær tankegang og altså hælder mod en *biologisk kønsforståelse* (Brønsted & Canger, 2016, s. 39). På trods af ovenstående konklusion er der dog én dreng hvis kønsforståelse tilsyneladende viger fra resten af gruppen. Under buzzer-legen udtaler han følgende: “*Jeg tror, at hun eller han ikke har bestemt sig for, hvilket køn hun er endnu*” (Bilag 3), hvilket vidner om, at eleven bevæger sig ud over den biologiske kønsforståelse, og i stedet synes at bevæge sig i den konstruktionistiske kønsforståelse, hvor køn er en tilblivelse, som er skabt gennem sociale konstruktioner, og hvor det hverken er stigmatiseringer eller normer, der definerer kønnet (Brønsted & Canger, 2016, s. 39). Han anerkender altså, at der findes flere end de to modstridende køn, *kvinder* og *mænd*, som den binære kønsforståelse ellers beretter.

Med perspektiv på teori, eleverne og den data, vi har indsamlet, kan vi forsigtigt delkonkludere, at eleverne hovedsageligt tendenserer til en kønsforståelse, der befinder sig et sted mellem den *biologiske* og den *socialisationsteoretiske* kønsforståelse. Pigernes spektrum for kønnet adfærd, i særdeleshed hos *piger*, er bredere end drengenes; men det er de færreste, der bevæger sig ud af den binære tankegang (lgbt.dk), hvor de traditionelle kønsroller hviler. Overordnet set er der altså skabt et hegemoni (Petersen, Hassing & Henriksen, 2018, s. 78), hvilket betyder, at eleverne er kommet til enighed om en række kønnede normer, som hører til hvert køn.

5. klasses kønsforståelser i henhold til Linde og Boje

I følgende afsnit vil vi sammenligne de diskurser, der er på henholdsvis Lindes og Bojes sociale medier, med de diskurser, vi har fundet i de to 5. klasser.

Når vi ser på analysen af Lars Boje Mathiesens Facebook-side og den diskurs, som finder sted herpå, så er det tydeligt, at hans tankegang er meget binær; og at han altså har en *biologisk kønsforståelse*. Han adskiller de to modstridende køn, *mænd* og *kvinder*, og tillægger hvert køn et sæt normer og værdier.

Dette stemmer overens med Sofie Lindes perspektiv på samfundets syn på kvinder, som hun italesætter ved Zulu Comedy Galla 2020. Her nævner hun, at kvinder ‘laver babyer’, ‘barberer sig under armene’ og ‘har kjole på’ (Sofie Lindes tale i fuld længde, 2020). Dette understreger hun i særdeleshed ved, at hun performer de forventninger, hun italesætter. Linde performer sit køn som vært iført kjole, stiletter og makeup; alt imens hun udtrykker, at det er dét, samfundet forventer af hende som kvinde. Lindes perspektiv på samfundets syn på kvinder og køn hælder dog mere til den

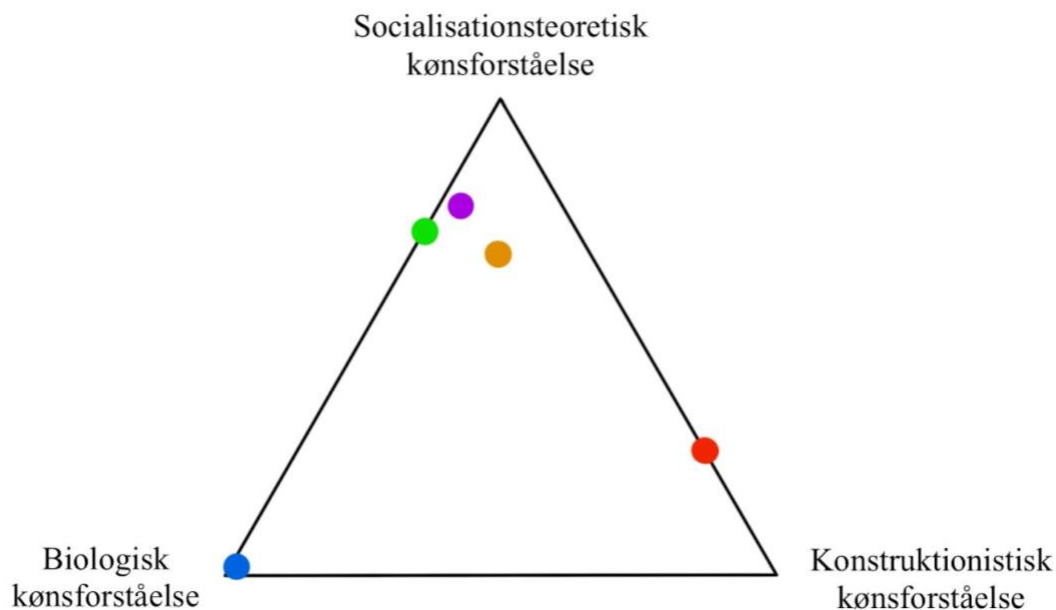
Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

socialisationsteoretiske kønsforståelse, da hun udtrykker at kønnet er bestemt af de citeringer, som finder sted i samfundet og derfor er blevet internaliseret; altså at kvinder ‘har kjole på’, ‘spiser brunch’ og ‘laver babyer’ (Sofie Lindes tale i fuld længde, 2020).

Modstridende til dette er Lindes *egen* holdning til køn. Linde syn på køn bærer tydeligt præg af, at hun ikke mener, at der er ligestilling mellem de to køn. Hun beskriver kvinder som ‘modige’ og ‘seje’ (Linde, 2021), men kommenterer samtidig på de problemstillinger, hun mener finder sted i køn- og ligestillingsdebatten; nemlig at kvinder er dårligere stillet karrieremæssigt. Derudover er det vigtigt at pointere, at det billede, hun fremstiller af samfundets syn på kvinder, er med et glimt i øjet, og altså derfor er et syn, som hun tager afstand fra. Lindes egen holdning repræsenterer en moddiskurs, hvor det bliver anskueliggjort, at Linde ikke mener, at der skal være bestemte normer forbundet med køn. Derfor indtager Linde en delvis *konstruktivistisk forståelse* af køn.

For at konkretisere, hvordan Lindes og Bojes diskurser står i klar kontrast til hinanden, har vi valgt at lave en model, der illustrerer, hvor vores aktører ligger i forhold til deres kønsforståelser. Modellen repræsenterer de tre kønsforståelse, vi har taget udgangspunkt gennem vores opgave. Det er dog vigtigt at pointere, at der findes mere ekstreme holdninger i kønsforståelser, end dem vores aktører repræsenterer, men for at tydeliggøre moddiskurserne, har vi stillet dem op mod hinanden på følgende måde: I den nedenstående model repræsenterer den **blå** prik *Bojes kønsforståelse*, den **grønne** prik repræsenterer *samfundets syn på køn ifølge Linde*, og den **røde** prik markerer *Lindes kønsforståelse*.

Model over kønsforståelser: Kønsforståelsestrekanten

I den ovenstående model er elevernes kønsforståelser repræsenteret med en **lilla** prik for drengene og en **orange** prik for pigerne. Drengenes kønsforståelse er placeret på modellen ud fra, at deres holdning bærer tydeligt præg af en blanding af den *biologiske* og den *socialisationsteoretiske* tilgang til køn. Prikken hælder mod den biologiske kønsforståelse, da drengene forbinder køn med det fysiske aspekt. Derudover er prikkens placering baseret på, at drengene forbinder køn med de citeringer, der er opstået i historien og samfundet, og som de har mødt som internaliseringer i deres hverdag. Det samme gælder begrundelsen for, hvor pigernes prik er blevet placeret på modellen. Pigernes prik er placeret tættere på *den konstruktionistiske kønsforståelse*. Dette har vi valgt på baggrund af, at der er flere piger, som i deres 'kønsark' (Bilag 1) havde de samme besvarelser på både pige- og drengesiden af arket, og dermed ikke mente, at der er bestemte normer forbundet med et bestemt køn.

Dog er det vigtigt at pointere, at det kan være svært at bestemme kønsforståelser. Denne model rummer ikke alle de nuancer, der er i kønsforståelsesaspektet, og den skal derfor ses som et bud på vores overblik over, hvor vores aktørers standpunkt er i forhold til deres individuelle kønsforståelser. Denne model har vi ydermere tænkt os at uddybe og benytte til den mundtlige eksamen.

Dannelse og udvikling af kønsforståelser i danskundervisningen

Med øje for ovenstående delkonklusion er det relevant at se på, hvordan man helt konkret kan arbejde med køn og ligestilling i den danske folkeskole, således at elevernes kønsforståelse udvikles. I følgende afsnit kommer vi med en række kvalificerede bud på, hvordan og hvorfor dette kan og bør gøres i praksis.

Ligestilling i et nordisk perspektiv

I 2019 samledes stater og NGO'er i New York, hvor formålet var at diskutere *ligestilling*. I denne sammenhæng blev der talt om den årlige Commission on the Status of Women, hvor det blev tydeligt, at Danmark, i forhold til de omkringliggende nordiske lande, halter langt bagefter, når det kommer til ligestilling. Dette viser Global Gender Gap Index, som er udarbejdet af World Economics Forum. Her viste resultaterne, at Island, Norge, Sverige og Finland lå fra første- til fjerdepladsen, mens Danmark lå på en trettendeplads. Årsagen til den manglende ligestilling i Danmark siges at skyldes mangel på kollektiv handling, manglende politisk engagement og manglende lovgivning på området (Søndergaard, 2019, s. 1).

Ud fra dette bliver det tydeligt, at der er brug at tage stilling til, hvordan ligestillingen kan forbedres i Danmark. Ifølge kønsforsker Kenneth Reinicke går man i Danmark ud fra, at alle er lige og har de samme muligheder og rettigheder, hvorimod man i kontrast til denne tankegang i Norge og Sverige tager udgangspunkt i, at mennesker er forskellige (Brønsted & Canger, 2016, s. 29). Heri kan årsagen til den store distance fra Nordens øvrige lande til Danmark findes i forhold til ligestilling.

Ud fra dette kan der argumenteres for, at der i Danmark er brug for et øget fokus på ligestilling, hvilket den ovenstående analyse af elevernes udtalelser om køn også understøtter. Dette kan gøres i flere forskellige lag i samfundet; både politisk, lovgivningsmæssigt og kollektivt.

Hvorfor er det relevant at undervise i køn?

I vores analyse af Lindes, Bojes og elevernes udtalelser tydeliggøres det, at menneskers køn i rigtig mange sammenhænge bærer en betydning. Køn bliver i den ovenstående diskursanalyse udpeget som værende afgørende for et individs handlinger, fremtoning og rettigheder. Dette gør det dermed både aktuelt og relevant at undervise i køn, da kønnet er afgørende for individets identitet (Løw og Skibsted, 2019, s. 98). Skolen er elevernes *sekundære socialisering* (Brønsted & Canger, 2016, s. 46). Dette betyder, at en stor del af elevernes dannelse og sociale identitet er skabt i skolen, og derfor finder vi det i høj grad relevant at undervise i emner som 'køn', 'kønsroller' og 'ligestilling' i

folkeskolen. Danmarks trettendeplads i området om ligestilling kan også været præget af, at der er mangel på undervisning indenfor området. Undervisning af køn og kønsroller i folkeskolen kan dermed være en måde, hvorpå man kan bidrage til en ændring i forholdene i forbindelse med ligestilling, gennem et af samfundets instanser; altså gennem folkeskolen som institution (Søndergaard, 2019, s. 1). At inddrage viden om dette emne i undervisningen vil ydermere kunne bidrage til at udvikle elevernes *solidaritetsevne*, da de bliver bekendt med og arbejder med grupper, hvis *selv- og medbestemmelse* begrænses på grund af samfundsmæssige normer, underprivilegering og politiske begrænsninger (Graf, 2018, s. 56).

Sproget som værktøj i undervisning af køn

Mennesker bruger sproget til at skabe deres billede af virkeligheden og sig selv. Sproget bruges dermed som en ressource til at skabe mening i tilværelsen (Løw og Skibsted, 2019, s. 100). Her kan det også være relevant at se på, hvordan *talehandlinger* påvirker den sociale og fysiske virkelighed. Et tydeligt eksempel på dette er, at eleverne i 5. klasse er blevet omgivet af et samfund, som har italesat kønsroller med én eller flere bestemte talehandlinger, hvilket har påvirket elevernes diskursive tankegang om, hvordan de opfatter *kvinder* og *mænd* og dermed også forståelsen af dem selv og deres omverden (Løw & Skibsted, 2019, s. 100).

Formålet med undervisningen af køn og læreren som facilitator

I vores bud på, hvordan vi mener, at det er relevant at arbejde med køn i folkeskolen, er det nødvendigt at nævne, at formålet ikke er at tilskrive eleverne en bestemt kønsforståelse. Derimod er det vigtigt, at eleverne stiller sig kritiske overfor de diskurser, de bliver påvirket af på de sociale medier, og samtidig er det vigtigt, at de lærer at stille spørgsmålstejn og tage stilling til deres egen forståelse af køn. Det skal dermed også understreges, at lærerens rolle skal forblive objektiv og adskilt fra elevernes holdninger. Læreren skal agere facilitator og igangsætte en debat om forestillinger af køn på de sociale medier; uden selv at tage del i debatten (Hyllested, 2007, s. 31).

Diskursanalyse som redskab til arbejdet med køn

Ifølge cand.mag. i filosofi Olav Hessel, står vi overfor et problem som samfund. Her taler han om, hvordan det er vigtigt, at vi lærer at bruge de sociale medier offensivt og som et konstruktivt middel til at influere samfundet. Han nævner også, hvordan de sociale medier kan være en måde at opnå dannelse på (Asmussen, 2014, s. 121). Set i lyset af disse udtalelser, finder vi det dermed vigtigt at

arbejde med medier i danskundervisningen. Dette er både vigtigt i forhold til at lære eleverne om, hvilke muligheder, der er for benyttelse af de sociale medier, så de har viden om, hvordan man eksempelvis bruger det konstruktivt, ved at udtrykke sine holdninger til eksempelvis kultur eller politik. Derudover anses det også vigtigt for folkeskolens dannelsesperspektiv at lære eleverne, hvordan de kommunikerer med det omgivende samfund. Der tages altså udgangspunkt i deltagelseskulturen på de sociale medier (Asmussen, 2014, s. 121).

I de didaktiske refleksioner af undervisningen med sociale medier, er det vigtigt at eleverne opnår en viden om, hvordan de kan forholde sig kritisk til de sociale medier og de diskurser, der heri bliver afspejlet. Herigennem skal eleverne opnå en forståelse af det omgivende samfund (Brahe-Orlandi, 2014, s. 119). For at sikre os, at eleverne forholder sig kritisk til samfundet, vil vi tage udgangspunkt i den kritiske diskursanalyse og de fremgangsmåder, der deri bliver præsenteret. Dette kan gøres ved at analysere to mediepersonligheders SoMe-profiler, som repræsenterer hver deres yderpol i deres holdninger til et bestemt emne. Eleverne ville i deres analyse af disse SoMe profiler tage udgangspunkt i to nøgleord, som er inspireret af den kritiske diskursanalyses 'nodalpunkter'. For simplicitetens skyld kunne disse nøgleord være *kvinder* og *mænd*. Eleverne ville derefter skulle finde ord, som de forbinder med disse nøgleord i de sociale medier, der bliver undersøgt. Denne diskursive øvelse er meningsfuld for eleverne, idet de har til formål at øge elevernes færdigheder indenfor kommunikation og refleksion og dermed, som nævnt, bidrage til deres dannelse. Derudover giver sådanne diskursive øvelser eleverne en bredere forståelse af de diskurser, som findes på sociale medier (Blikstad-Balas, 2018, s. 1). I øvelsen vil eleverne altså opdage de to diskurser, som finder sted i kønsdebatten mellem Sofie Linde og Lars Boje Mathiesen. Dermed bliver de didaktiske refleksioner bag øvelsen, for læreren, også at indtage en *diskuter-position*, og dermed bruge de sociale medier på lige fod med andre undervisningsmaterialer (Steffensen, 2004, s. 127).

Danskundervisning i et normkritisk perspektiv

Der er mange måder, hvorpå man kan inddrage materiale i sin undervisning, der leder op til debat. Ovenfor har vi nævnt, hvordan man kan benytte en redidaktiseret version af Faircloughs kritiske diskursanalyse til at undersøge og analysere forskellige diskurser om køn.

Ønsker man at afvige fra det mediedidaktiske perspektiv og i stedet se på, hvordan man kan benytte litteraturen til at belyse samme emner, så kan man benytte sig af normkritisk litteratur, som berører de emner, man ønsker at skabe debat og oplyse eleverne om. En af de bøger, som kan være ideel at bruge i danskundervisningen i 5. klasse, er *'Eksperimentet'* af Harald Nortun, der handler om Amanda

og Aamund, som er tvillinger. De føler hver især, at de ikke passer ind i de samfundsmæssige normer, og derfor beslutter de sig for at bytte identitet under en ferie hos deres bedsteforældre. Under ferien stifter de bekendtskab med nogle af de interesser, deres køn før har afholdt dem fra at deltage i.

I litteraturens verden er der et overvæld af bøger, hvor hovedpersonen i høj grad performer sit køn (Champion, 2019, s. 18). Der er bøger adresseret til drenge, som handler om fodbold og computerspil, og der er bøger adresseret til piger, som handler om heste eller såkaldte 'pigeproblemer'. Dette kan i høj grad være med til at skabe en perlokutionær effekt, hvor samfundets normer bliver italesat gennem litteraturens verden (Champion, 2019, s. 21). Eleverne læser, ser og hører, at bestemte aktiviteter er forbeholdt ét køn frem for et andet. Denne form for litteratur kan være med til, at der opstår boying og girling (Champion, 2019, s. 21) i samfundet, fordi det bidrager til at fastholde de stereotype kønsroller.

Når man benytter sig af normkritisk litteratur i sin undervisning, eksempelvis *'Eksperimentet'*, så er man med til at bryde med den perlokutionære effekt; eller måske endda skabe en revideret version af den, hvor elevernes kønsforståelser udvikles og forandres i takt med, at sproghandlingerne om kønnene bliver mere flydende og mindre stereotype. Ydermere kan man argumentere for, at elevernes solidaritetsevne bliver udfordret og kommer i spil, når de arbejder med litteratur, der omhandler grupper, som på grund af samfundsmæssige normer er begrænset og underprivilegeret (Graf, 2018, s. 56).

Med det sagt kan man altså argumentere for, at der er flere årsager til, at det er nødvendigt at vi inddrager viden om køn i undervisningen i den almene folkeskole. Dette kan gøres på flere forskellige måder; blandt andet med et mediedidaktisk eller et litteraturmæssigt perspektiv, hvor fokus er at bryde med de stereotype kønsroller. Undervisning i køn kan altså være med til at skabe en mere flydende definition på kønnene og bryde med de fastlåste normer, som mange børn og unge ser sig fanget i.

Konklusion

Ud fra ovenstående diskursanalyse, udviklingsperspektiv og diskussion kan vi konkludere, at der, i overvældende grad, er behov for at inddrage undervisning om køn i folkeskolen. Dette er en nødvendighed, fordi vi i Danmark halter bagud, når det kommer til ligestilling i samfundet sammenlignet med de nordiske lande. Dette medfører, at der opstår en kløft mellem kønnene, som afspejler sig i elevernes kønsforståelser, der overvejende hælder mod en blanding af den biologiske og den socialisationsteoretiske kønsforståelse.

Der er mange måder, hvorpå man kan arbejde med elevernes kønsforståelser, således at deres alsidige udvikling og solidaritetsevne udvikles. Dette kan man blandt andet gøre gennem arbejdet med en redigeret version af Faircloughs diskursanalyse; eller gennem litteraturens verden ved at benytte sig af normkritisk litteratur, der berører de emner, man ønsker at arbejde med. Dette vil, i samspil med lærerens rolle som facilitator, være med til at skabe debat omkring emnerne; hvilket med tiden kan have den effekt, at det bryder med og udvikler de forståelser, eleverne har af de kønnede normer. På de sociale og andre online medier bliver elever mødt af et vidt spænd af diskurser om køn. De møder både Lars Boje, som har en binær tankegang, og derfor en klart overvejende biologisk kønsforståelse, men de støder også på Sofie Linde, som læner sig mere mod den konstruktionistiske kønsforståelse, fordi hun, modsat Lars Boje, ikke mener, at køn bør defineres af normer og stigma. Eleverne påvirkes i høj grad af de normer og forståelser, de bliver mødt af i samfundsbilledet, og dette afspejler sig ved, at deres kønsforståelse kan placeres samme sted i kønsforståelsestrekanten som samfundets syn på køn.

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

Litteraturliste

Asmussen, J. (2014) *Didaktisk design i dansk - digital planlægning og praksis*. Hans Reitzels Forlag.

Blikstad-Balas, M. (2018) Taylor and Francis. *Justice through participation: Student engagement in nordic classrooms*. 57-77.

Bogisch, B. & Kornholt, B. (2018): *KLM på tværs - sociologiske historiske og filosofiske perspektiver*. Samfundslitteratur.

Brahe-Orlandi, R. (2014). Sociale medier i dansk I (Red.), *Didaktisk design i dansk - digital praksis i dansk*. (s. 119) Hans Reitzels forlag.

Brinkmann, S & Tanggaard, L. (2015) *Kvantitative metoder - en grundbog* (2. udgave) Hans Reitzels forlag.

Brønsted, L. B. & Canger, T. (2016) *Køn - pædagogiske perspektiver* (s. 39- 64) Samfundslitteratur.

Champion, D. (2019) *Blik for køn - kønsdiskurser, hate speech, queerteori* (3. udgave) Dansklærerforeningens forlag.

Ensig, T.T. (2017) *Empiriske undersøgelse og metodiske greb - grundbog til pædagogiske professionsuddannelser*. Hans reitzels forlag.

Gaja Jacobsen (2020, 5. maj) *Sofie Lindes tale om ligestilling* [Video] Youtube:<https://www.youtube.com/watch?v=T9dp-SuzZ8c>

Graf, S. T. (2018) Wolfgang Klafkis dannelsesteori, årg. 38 (Nr. 110), s. 52-67.

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

Hansen, M. B. (2021) *Henvisninger modtaget i center for kønsidentitet*. Rigshospitalet.
<https://www.rigshospitalet.dk/afdelinger-og-klinikker/julianemarie/center-for-koensidentitet/om-centret/Sider/tal-og-statistikker.aspx>

Hermann, S. (2007): "Magt og oplysning - Folkeskolen 1950-2006". Specialtrykkeriet.

Hyllested, T. (2007). MONA. *Når skolen tages ud af skolen*. s. 31

Høegh, T. (2018) *Mundtlighed og fagdidaktik*. Akademisk Forlag.

Juhl, N. L. (2021). *Stop diskrimination i skolen - LGBTQ+ elevers trivsel og vilkår i grundskolen*. LGBTQ+ ungdom. <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/BUU/bilag/107/2333320.pdf>

Jørgensen, M. W. & Phillips, L. (2013) *Diskursanalyse - som teori og metode*. Roskilde Universitetsforlag.

Kønsroller (u. å.) I: Den danske ordbog - moderne dansk sprog.
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=k%C3%B8nsrolle>

Lars Boje Mathiesen (2021, 24. maj) Velkommen til det ny-feministiske krænkelseshelvede. *Jyllands-posten*. <https://jyllands-posten.dk/debat/blogs/larsmathiesen/ECE13001986/velkommen-til-det-nyfeministiske-kraenkelseshelvede/>

Lars Boje Mathiesen (2020, 6. december) *Den havde feministerne ikke lige set komme...* [Video]
Facebook: <https://www.facebook.com/LBMathiesen/videos/210269613957526>

Lgbt.dk (2021, 15. maj). *Om binær kønsforståelse*. <https://lgbt.dk/ordbog/binaer-koensforstaaelse/>

Linde, S. (2022, 21 maj). Sofielinde1 [Instagram] <https://www.instagram.com/sofielinde1/?hl=da>

Løw, O. & Skibsted, E. (2019) *Elevers læring og udvikling - også i komplicerede læringssituationer*. Akademisk Forlag.

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

Mathiesen, L. B. (2022) Lars Boje Mathiesen [Facebook] <https://www.facebook.com/LBMathiesen>

Mottelson, M. & Muschinsky, L. J. (2020) *Undersøgelser - videnskabsteori og metode i pædagogiske studier* (2. udgave). Hans Reitzels Forlag.

Petersen, V. A., Hassing, A. & Henriksen, P. (2018). Kvalitativ empiri - Hvor finder jeg tekster og hvad gør jeg ved dem?. Brøndum, P. (Red.), *Metodebogen* (s. 64-80). Columbus.

Sonne, F.G.H. (2021, 8. marts). Ligestillingsforsker: MeToo er det største siden kvindekampen i 70'erne. *Videnskab.dk*. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/ligestillingsforsker-metoo-er-det-stoerste-siden-kvindekampen-i-70erne>

Storr-Hansen, A., Ditlevsen, K. & Studstrup, T. (2017) *Køn og ligestilling - i et samfundsfagligt perspektiv*. Columbus.

Steffensen, B. (2004) *Medier og læring*. Krogs Forlag.

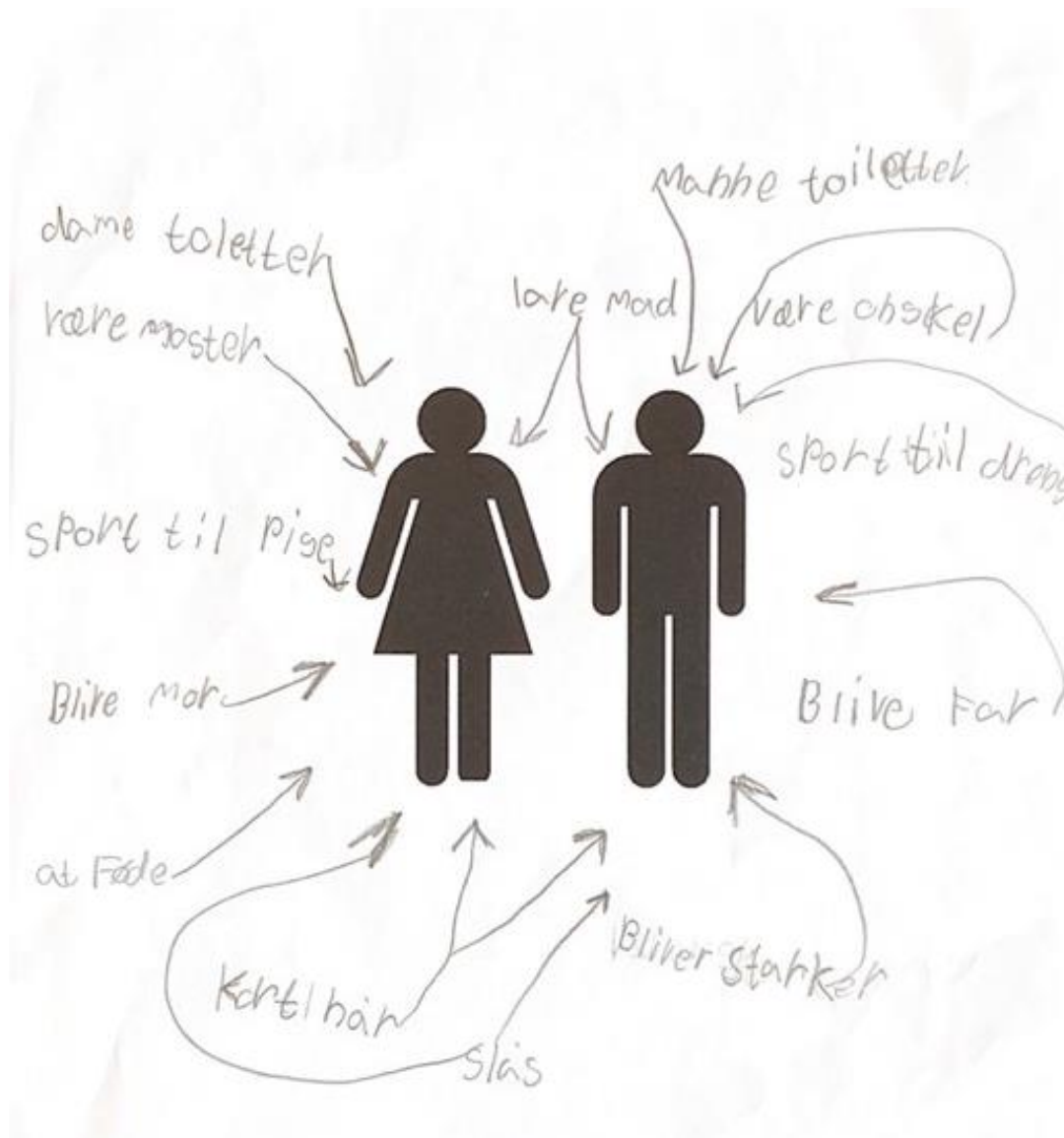
Søndergaard, A. K. (2019, 26. april) *Dansk kønsligestilling sakker bagud, mens vi soler os i nordens ligestillingssucces*. Information: <https://www.information.dk/debat/2019/04/dansk-koensligestilling-sakker-bagud-mens-soler-nordens-ligestillingssucces>

TV2 ZULU (2020, 5. maj) *Sofie Lindes tale i fuld længde* [Video] Facebook: <https://www.facebook.com/watch/?v=337639814314937>

Undervisningsministeriet (2021) *Folkeskolens formål*. Lokaliseret d. 3. maj 2022 på <https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/om-folkeskolen-og-folkeskolens-formaal/folkeskolens-formaal>

Bilag

Bilag 1 - Kønsark

Bilag 2 – Elevernes individuelle udtalelser fra 'kønsarket'

Elev	Kvinde/pige	Mand/dreng
Pige 1	Dame toilet, moster, sport, mor, føder, kort hår, lave mad, slås	Mande toilet, onkel, sport, far, stærk, slås
Pige 2	Lave mad, have kjole på, køre bil, kan spille prinsessespil, spille computer,	Lave mad, have kjole på, køre bil, kan spille prinsessespil, spille computer, kan græde, langt hår, dum, klog, kort hår, slås

	kan græde, langt hår, dum, klog, kort hår, slås	
Pige 3	Er god til ting, fodbold, laver mad, ser godt ud, aktiv, rent værelse	Er god til ting, slås, spiller computer, fodbold, hjælpsom, laver mad
Pige 4	Kort hår, langt hår, føde børn, spiller computer, have makeup på	Kort hår, langt hår, spiller computer
Pige 5	DIY-projekter, hygge med venner, gå tur, lave negle, spiller computer, sport, går i pænt tøj	Fodbold, spiller computer, hygge med venner, sport, ligeglad med tøj
Pige 6	Gamer, spiller, fodbold, kan lide sport	Gamer, spiller, fodbold, kan lide sport
Pige 7	Venner med piger det meste af tiden, gør mest rent og ordner huset, spiller spil	Har et stort job fordi de er manden af huset
Pige 8	Langt hår, snakker i pausen, leger mest med samme køn, spiller computer	Kort hår, spiller fodbold, ligeglad med hvad de har på
Pige 9	Spiller basket, kan godt lide blå, spiller computer, laver Tik Tok-danse, laver lektier	Spiller fodbold, kort hår, spiller computer sammen
Pige 10	“Jeg synes ikke der er forskel folk må have deres interesser/holdninger ligemeget deres køn”	“Jeg synes ikke der er forskel folk må have deres interesser/holdninger ligemeget deres køn”
Pige 11	Taler og hænger ud, spiller computer, spiller fodbold, fjoller rundt med hinanden, leger med drenge, går meget op i ting	Spiller fodbold, taler og hænger ud, spiller computer, fjoller rundt, leger med piger, går op i ting hvis de har en god gruppe
Pige 12	Laver for det meste mad, har smykker på, langt hår, er mere følsom	Spiller fodbold, ser fjernsyn, kort hår, er stærkere, larmer mere
Pige 13	Træner mest, arbejder, piger kan godt lide andre farver end pink/lyserød, fx blå og grøn, piger kan godt have kort hår	Tegner mest, laver mad, drenge/mænd behøver ikke at have blå eller grøn som yndlingsfarve, drenge kan godt have langt hår
Pige 14	Træner mest, elsker lyserød, kan godt lide at ride, spiller computer, tegner mere end drenge	Træner mest, elsker lyserød, kan godt lide at ride, spiller computer, tegner mindre end piger
Pige 15	Rydder op, spiller fodbold, tegner, spiller computer, laver mad	Vasker bil, spiller fodbold, tegner, spiller computer, laver mad

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

Pige 16	Spiller computer, elsker at shoppe, slapper af, telefon, tegner, passer mere på	Laver mad, går tur med hunden, mere vild, kører bil, fodrer kæledyr, tømmer kattebakke
Dreng 1	Laver mad, gør rent, vasker op, kedelig	God til at spille, god, sej, kan køre bil, fodbold, bedst, penge, arbejder mest, maskinmester
Dreng 2	Bedst tøjsmag	Computer, roder, kort hår, sej, kører bil, sover meget, bedste venskab
Dreng 3	Langt hår, arbejde, føde, køre bil	Kort hår, computer, minecraft
Dreng 4	Kort hår, lave mad, skifte ble, have et barn	Slå græs, slå søm i, slås, skifte ble
Dreng 5	Laver mad, ser godt ud, langt hår	Laver mad
Dreng 6	Shopper meget, rent værelse, ser godt ud, parfume	Får mere skæld ud, slås kamp, computer, fodbold
Dreng 7	Går i skole, leger med dukker, cykler, leger sammen, laver mad	Går i skole, leger sammen, fodbold, laver mad, cykler, løber mest
Dreng 8	Går i alle farver, gode til at tegne	Fodbold, dyrker mest sport, spiser mest
Dreng 9	Rydder op	Spiller computer, henter børn
Dreng 10	Spiller computer, god til dansk, tålmodig, godt lide varme farver, lægger tøj sammen, hører popmusik, leger, god til at synge, kreativ, kan lide naturen	Spiller computer, tænker mere på ting, giver hurtigere op, spiller bold, godt lide varme farver, tager for det meste opvasken, hører rapmusik, leger, god til at synge, kan lide naturen
Dreng 11	Mere renlige, går mere op i udseende, går i pænt tøj, går mere op i skole, kan lide at snakke, langt hår	Bedst til mange sportsgrene, sjovere, græder mindre, kan lide at bevæge sig, kort hår
Dreng 12	Nogle piger er flotte, hopper på trampolin	Flinke, spiller computer eller playstation, kører bil, spiller fodbold, svømmer, cykler
Dreng 13	Elsker at shoppe, plejer huset, mere kreativ, græder meget	Mere aktive, plejer bilen, bedre til matematik, græder ikke så meget
Dreng 14	Henter børn, langt hår, har pænt tøj på, klogere, kan bedre lide at tegne	Vasker bil, kort hår, tænker ikke på deres tøj, spiller computer

Dreng 15	Kan godt lide dyr, tegner, telefon	Spiller computer, sport, kan godt lide frikvarter, telefon
Dreng 16	Kan bedst lide makeup, bedre til TikTok, perfektionistisk, snakker mest, kreative	Er bedst til sport, spiller mest computer, sjovere, bedst til matematik

Bilag 3 - Buzzerleg

Buzzerleg 1

C: *“Jeg vågnede en morgen. Solen var ikke engang stået op endnu. Jeg var SÅ træt. Jeg gad virkelig ikke i skole.”*

Elev 1: “Det er en dreng, for nogle gange vil piger gerne i skole.”

Elev 2: “Drenge de gider ikke i skole. Jeg kender i hvert fald ikke nogen drenge, der gerne vil i skole, og pigerne vil gerne i skole.”

C: *“Tænk hvis man bare kunne blive hjemme og spille computer hele dagen.”*

Elev 3: “Jeg tror det er en dreng, for drenge kunne godt finde på hellere at ville spille computerspil end at tage i skole.”

Elev 4: “Det samme som Elev 3...”

Elev 5: “Jeg tror det er en pige, for piger kan også godt have det sådan, at de hellere vil blive hjemme.”

C: *“Det ville være det fedeste. Men jeg måtte jo afsted. Ellers ville mor få et flip. Jeg skyndte mig ud på badeværelset, børstede tænder og redte mit lange, uglede, røde hår.”*

Elev 6: “Det er en pige, og det er fordi pigerne de... jeg tænker ikke at drenge de kigger og tænker: “ah, det er solskin, wow!”, og piger kan jo også spille, og derfor tror jeg det er en pige, for jeg ser ikke så mange drenge med rødt hår.”

C: “Du tænker ikke at drenge registrerer, når solen skinner udenfor?”

Elev 6: “Næh, jeg gør ikke.”

Elev 7: “Altså... Jeg tror at hun eller han ikke har bestemt sig for hvilket køn de er endnu.”

C: *“Så gik jeg ind på mit værelse og åbnede mit tøjskab, hvor tøjet væltede ud, fordi der var så meget.”*

Elev 8: “Jeg tror det er en pige, nej en dreng.. fordi at piger er mere organiserede. De har ikke bare smidt det ind i skabet.”

Elev 9: “Jeg tror det er en pige, for det er altså ikke altid, vi er lige så organiserede, som drengene tror.”

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

C: *“Min far siger hver dag, at jeg har for meget tøj, men jeg synes at det er sjovt at have noget at vælge imellem.”*

Elev 4: “Jeg tror, det er en pige. Jeg synes bare, piger har meget tøj. Det har jeg i hvert fald.”

Elev 11: “Min far siger også altid at jeg har for meget tøj, men jeg kan godt lide at købe mere, selvom jeg allerede har for meget.”

C: *“Jeg valgte et par bukser, et par grønne strømper og min hættetrøje med Billie Eilish på.”*

Elev 12: “Jeg føler lidt, at det er en, der er inde i mellem eller udenfor.”

C: “Så du tænker, at det ikke er enten eller, men at personen måske er lidt flydende?”

Elev 12: “Ja, non-binary måske.”

Elev 13: “Jeg tror at det er en transkønnet pige, for drenge kan godt lide at spille computerspil og piger elsker at have meget tøj at vælge imellem og langt hår.”

C: *“Jeg nåede lige at få to skefulde havregryn inden Laura bankede på døren og spurgte om jeg var klar til at tage i skole.”*

Uidentificeret elev: “Jeg tror at det er en dreng stadig.”

Elev 6: “At det er en pige - stadigvæk. Jeg tror at den trigger os med de grønne strømper, men jeg mener at Billie Eilish har haft grønt tema, så det har nok noget at gøre med hende.”

C: *“Laura er min bedste veninde.”*

Elev 14: “Altså jeg har jo også en bedste veninde. Jeg forstår ikke, hvorfor alle buzzede. Det fortæller ikke noget om, hvilket køn de er.”

Elev 15: “Jeg tror at det er en pige, for jeg tænker ikke at en dreng ville kalde en pige for bedste veninde.”

C: “****, kalder du ikke din bedste veninde for din bedste veninde?”

Elev 14: “Nej, jeg kalder hende for bestie.”

C: *“Vi følges i skole hver dag. Jeg hoppede op på min lyserøde cykel.”*

Elev 15: “Altså... Jeg tror, det er en pige, fordi lyserød er en pigefarve, synes jeg.”

Elev 4: “Nu begynder jeg at tro, det er en... Hvad var det nu, det hed?”

C: “En transkønnet?”

Elev 4: “Ja, en trans dreng.”

C: *“Og så drøede vi af sted med kun 5 minutter til klokken ringede ind. Vi nåede lige hen på skolen i tide.”*

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

Elev 6: “Jeg tror stadig, det er en pige, for piger plejer at være langsomme, synes jeg. Og så stadigvæk ‘drøuede’, det er der ingen, der siger, af drenge. Drenge de cykler nok lidt hurtigere, og piger skal også have sat hår og alt muligt.”

C: “*Vi nåede lige hen på skolen i tide. Jeg gav Mikkel vores hemmelige håndtegn inden jeg satte mig ned bagerst i klassen.*”

Elev 16: “En transkønnet pige. Hun kan lide computerspil og drengeting og pigetning.”

C: “Er der en grund til at du siger transkønnet pige i stedet for dreng?”

Elev 16: “Jeg tror ikke at en transkønnet dreng ville have langt hår.”

C: “*Inden jeg satte mig ned bagerst i klassen. I første lektion skulle vi have mit yndlingsfag. Dansk.*”

Elev 16: “Stadig transkønnet pige.”

Elev 17: “Piger er mere til dansk.”

Elev 18: “Bare fordi nogen siger at piger er bedst til dansk, så behøver det ikke at være deres yndlingsfag.”

C: “*Jeg endte alligevel med ikke helt at kunne koncentrere mig, og sad og tegnede små hjerter i mit kladdehæfte.*”

Elev 5: “Jeg tror, det er en pige, for hvis de keder sig, så kan de godt finde på at begynde at tegne hjerter i deres hæfter.”

Elev 13: “Det er fordi, det er hjerter. Det er det, der gør det. Jeg tror heller ikke, at drenge tegner, når de keder sig.”

C: “*Lige pludselig kunne jeg se en skygge omkring mig. Min lærer stod bag mig og havde opdaget, at jeg ikke fulgte med.*”

Elev 6: “Jeg synes stadig... altså, jeg synes drenge er mere opmærksomme, men det kan godt stadig være en pige, selvom piger laver meget mere. Men piger kan også finde på at sidde og kigge væk eller nulre hinandens hår og lave fletninger.”

C: “*Min lærer opdagede, at jeg ikke havde fulgt med. “Helt ærligt, du følger jo overhovedet ikke med!”. “Undskyld,” sagde jeg og så op. Hun gik heldigvis hurtigt videre. Heldigvis fik jeg ikke lige så meget skæld ud, som Mikkel ville have fået, hvis det var ham, der havde været ukoncentreret. Laura spurgte, om vi skulle tage hjem til hende og bage cupcakes efter skole.*”

Elev 14: “Det er en pige. Men det var ikke på grund af det med cupcakes. Det var på grund af det du sagde om, at Mikkel havde fået mere skæld ud, hvis det var ham, der havde gjort det. Det viser bare, at drenge får mere skæld ud end piger gør.”

Elev 12: “Jeg føler at det enten er en pige eller en non-binary.”

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

Elev 2: “Der er mange drenge, der synes, at piger hører til i et køkken, og så tænker jeg, når de skal bage cupcakes, at så er det nok piger, fordi... hvilke drenge ville tage hjem fra skole og være sådan: “Hey, skal vi to ikke bage cupcakes sammen?” Neeej, jeg vil sgu hellere spille sammen med mine venner.”

Elev 8: “Jeg tror enten at det er en pige eller en transkønnet dreng.”

Buzzerleg 2

T: “Jeg vågnede en morgen. Solen var ikke engang stået op endnu. Jeg var SÅ træt.”

Elev 2 buzzer ind: “Det kender jeg godt. Det der med bare at være helt træt.”

T: “Ja, det kender du godt?”

Elev 2: “Ja, hver dag.”

T: “Tænker I, at hovedpersonen er en dreng eller en pige nu allerede?”

Elev 3: “Jeg tror at det er en pige.”

T: “Hvorfor tror du det?”

Elev 3: “Jeg tror ikke særligt mange drenge vågner klokken 6.”

T: “Men klokken 6, det står der faktisk ikke noget om. Jeg vågnede en morgen. Solen var ikke engang stået op endnu. Jeg var SÅ træt...”

Elev 3: “Det kommer an på, hvis det er om sommeren, så er de fandeme stået tidligt op.”

T: “Nå... *Jeg vågnede en morgen. Solen var ikke engang stået op endnu. Jeg var SÅ træt. Jeg gad virkelig ikke i skole.*”

Elev buzzer ind

T: “Ja, ***?”

Elev 4: “Jeg kender godt det der med, at det er koldt udenfor, og man gider ikke rigtig op og i skole, for så skal man udenfor og det er koldt, og... ja.”

T: “Ja, giver det dig et billede af, hvem hovedpersonen er?”

Elev 4: “Nej.”

T: “Nej, gør det dét for dig?”

Elev 5: “Hovedpersonen minder meget om mig selv indtil videre.”

T: “Minder meget om dig selv, tænker du?”

Elev 5: “Ja, jeg vågner altid og er helt vildt træt tidligt om morgenen, og så sidder jeg bare og tænker: ‘Ugh, jeg skal i skole her om lidt’...”

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

T: “Mhm, tænker du at hovedpersonen er en dreng, fordi de minder om dig selv, eller tænker du bare..?”

Elev 5: “Nej, jeg vil gerne høre lidt mere for at kunne beslutte mig.”

T: “Ja, hvad med dig, ***?”

Elev 6: “Man kommer i skole, og så får man lektier for. Dét er bare det værste!”

T: “Det er bare det værste du ved?”

T: “Okay, når man buzzer sig ind, så skal det være fordi man tænker at man ved noget om hovedpersonen. ‘Jeg ved hvem hovedpersonen er’, okay?”

T: “*Jeg gad virkelig ikke i skole. Tænk hvis man bare kunne blive hjemme og spille computer hele dagen...*”

Elevs buzzer ind

Elev 3: “Jeg tror at det er mig, den handler om.”

T: “Du tror simpelthen at det er dig, den handler om? Okay, hvad tænker du om hovedpersonen?”

Elev 3: “Det lyder meget som mig og ...”

Elev 7: “Jeg tror at det er en dreng.”

T: “Hvorfor tror du at det er en dreng?”

Elev 7: “Fordi han spiller computer.”

T: “Okay. Kan piger ikke spille computer?”

Elevs mumler “nej” og “jo” i munden på hinanden

Elev 8: “Jeg tror at det er en pige.”

T: “Du tror at det er en pige? Hvorfor tror du at det er en pige?”

Elev 8: “Øhmmm... Fordi at det er ikke noget med teksten, men ‘jeg gad bare godt spille computer hele dagen’, det er ikke noget man sådan siger. Måske Mario eller Movie Star, eller sådan noget, for det kan alle. Men jeg tror at det er en pige.”

T: “Mhm.”

Elev 8: “Og fordi sidste gang var det en dreng, så den her gang er det en pige.”

T: “Ja. ***?”

Elev 6: “Jeg tror måske lidt at det godt kunne være en pige, fordi... alle kan jo lære at spille computer.”

T: “Mhm, så faktisk kunne det være begge dele måske?”

Elevs nikker

Thea Sirid Nørskov Højgaard 3024077
Camilla Sophia Ilsøe Hounsgaard 3018836

Læreruddannelsen på UC Syd Esbjerg
Professionsbachelorprojektet

T: *“Tænk hvis man bare kunne blive hjemme og spille computer hele dagen. Det ville være det fedeste. Men jeg måtte jo af sted. Ellers ville mor få et flip. Jeg skyndte mig ud på badeværelset, børstede mine tænder og redte mit lange, røde, uglede hår...”*

Elever buzzer ind

T: *“***?”*

Elev 9: *“Det er en pige!”*

T: *“Hvorfor er det en pige, tror du?”*

Elev 9: *“Fordi jeg hørte at det var en hårbørste, og det skulle redes ret meget, og det var krøllet, og jeg gætter på, det er en pige. Fordi drenge kan jo ikke have et rigtigt langt hår.”*

Både piger og drenge mumler uenigt i munden på elev 9

Elev 10: *“Jo, halvdelen af skolen har næsten langt hår.”*

Elev 9: *“Ja, men de reder jo ikke deres hår.”*

Elev 10: *“Jo, de gør. Ellers filtrer det jo.”*

T: *“Hvad siger du, ***?”*

Elev 11: *“Ja, altså... Jeg tror at det er en dreng, for det ved de voksne også godt, at drenge ville sige, at min mor får et flip, hvis jeg ikke...”*

T: *“Ja, hvorfor tænker du at det er drengesprog?”*

Elev 11: *“Det ved jeg ikke.”*

(...)